

Grænsen

nr. 4 august 2009

Danmark skal udmeldes af EU, og grænsen skal genindføres. Indvandringen skal stoppes, ellers ender det med borgerkrig. Familien skal genetableres, og mor skal hjem og passe børn. Uden genforeningshåbet dør danskheden i Sydslesvig. Interview med Søren Krarup.

side 6

GRÆNSEFORENINGEN – for en åben danskhed

Grænseforeningens formål:

Det er Grænseforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænseforeningens vision:

Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænseforeningens værdier:

Grænseforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig. Foreningen er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænseforeningen mener

og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligestyrelse gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænseforeningens kontor

Peder Skrams Gade 5 – Postboks 9074
1022 København K – Tlf.: 3311 3063
info@graenseforeningen.dk
www.graenseforeningen.dk

Formand

Finn Slumstrup
finn@slumstrup.dk

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ketherkelsen@graenseforeningen.dk

Foreningskonsulent

Claus Jørn Jensen
Tlf. 2172 1335
graenseforeningen@privat.dk

Bladet GRÆNSEN

Udgives af Grænseforeningen

Ansvarshavende redaktør

Erik Lindsø
Tlf. 2178 7252
el@graenseforeningen.dk

Annoncer

Anne Mette Holstein
Tlf. 2015 3517
amh@graenseforeningen.dk

Udgivelse

Udkommer 6 gange årligt
Oplag: 22.000
Næste udgivelse: 14. oktober

Deadline

for annoncer og indlæg til
næste nummer: 23. september

Tryk

Jørn Thomsen A/S, Kolding

Layout

prik – www.prik.dk

Forsidefoto

Polfoto

Humor i grænseland

Gennem smil og uskyldige jokes om storebror skaber mindretal samhørighed og fælles identitet. Grænselandets særegne humor – i spændingsfeltet mellem to kulturer – er en altafgørende kulturbærende faktor.

Side 4

Der er fjender i landet

Danmark skal udmeldes af EU, og grænsen skal genindføres. Indvandringen skal stoppes, ellers ender det med borgerkrig. Familien skal genetableres, og mor skal hjem og passe børn. Uden genforeningshåbet dør danskheden i Sydslesvig. Interview med Søren Krarup.

Side 6

Læs også

Side 18 Fra vores egen verden

Side 21 Kort Nyt

Side 26 Åben debat om åben danskhed

Side 28 Debat

Side 29 Nye bøger

Grænser for åbenhed?

Følelserne går nemt i selvsving, når diskussionen handler om danskheden og det nationale. Nogle kalder følelser irrationelle, men de viser bedre end såkaldte rationelle argumenter, hvad der faktisk betyder noget for os, skriver dr. phil. Søren Harnow Klausen i kronikken.

Side 11

Vi krydser fingre for SSW

Af Finn Slumstrup, formand

Foto: Scanpix

Koalitionen har knaget i fugerne i årevis. Der er talt om "valg i utide" igen og igen. Men hver gang har ministerpræsident Peter Harry Carstensen søgt at holde sammen på sine stadig mere spredte tropper i den store coalition mellem CDU og SPD i Landdagen i Kiel. Lige indtil han midt i juli konstaterede, at nu var samarbejdet brudt uopretteligt sammen.

I betragtning af, hvad koalitionen har været igennem, forekom det lidt overraskende at Carstensen nu gav op, men den 23. juli lykkedes

Opinionsmålingerne seks uger forud for valget peger da også tydeligt i retning af, at CDU vil blive det klart største parti såvel på landsplan som i Slesvig-Holsten. Men ingen af stederne vil partiet komme i nærheden af at kunne regere uden at finde koalitions partnere. Både i Berlin og Kiel er det liberale FDP den foretrukne makker. Det store spørgsmål er derfor begge steder, om CDU+FDP rækker til et flertal? Og et flertal er nødvendigt, da en af de store forskelle på dansk og tysk politik fortsat er, at man i Tyskland er uden erfaring med mindretalsregeringer.

Ikke mindst i Slesvig-Holsten er utilfredsheden med det politiske spil særdeles mærkbar, og det vil ikke overraske, hvis denne utilfredshed giver klart større opbakning til en række små partier, end man normalt ser.

SSW er et af de små partier. Men det er ikke et protestparti hverken på den venstre eller højre fløj. Det er et seriøst og konstruktivt regionalt parti. Det er ikke blot det danske mindretals og frisernes parti, men yder også en fremadrettet indsats båret af en klar skandinavisk inspiration, når det drejer sig om regionale og samfundspolitiske problemer i det hele taget.

SSW har i de senere år opnået fine resultater både ved valg til Landdagen, til kredse og kommuner.

Partiet er inde i en positiv udvikling, og valgkampen føres da heller ikke som en forsvarskamp for at holde de to mandater, Anke Spoorendonk og Lars Harms så glimrende har forvaltet de sidste 4 ½ år. Nej, kampen er offensiv for at tilbageerobre et tredje mandat og eventuelt vinde et fjerde.

Grænseforeningen giver håndslag tværs over grænsen og ønsker Sydslesvigsk Vælgerforening al mulig fremgang den 27. september til gavn for det danske og frisiske mindretal og for hele Slesvig-Holsten.

SSW er ikke blot det danske mindretals og frisernes parti, men yder også en fremadrettet indsats båret af en klar skandinavisk inspiration, når det drejer sig om regionale og samfundspolitiske problemer i det hele taget.

det så i andet forsøg at få Landdagen til at give grønt lys til nyvalg ved at give Carstensen det mistillidsvotum, han selv bad om.

Derefter stod det hurtigt klart, at vælgerfolket i Slesvig-Holsten den 27. september ikke blot kan stemme til Forbundsdagen i Berlin, men at man i den nordligste delstat også skal vælge til Landdagen i Kiel.

Sydslesvigsk Vælgerforening, det danske mindretals og frisernes parti, har gentagne gange opfordret Carstensen til at kaste håndklædet i ringen. SSW har derfor også budt det fremrykkede valg velkommen, og efter partiets ekstraordinære landsmøde i Tarp den 15. august er alt på plads til partiets valgkamp.

Spørgsmålet om, hvorfor valget kommer nu – blot fem måneder før den ordinære valgperiode alligevel ville være forbi – svæver lidt i det uvisse. Måske har Carstensen ved at knytte Slesvig-Holstens valg sammen med valget til Forbundsdagen, håbet på at kunne knytte sin egen valgkamp tæt til den "Angela Merkel effekt", der er så tydelig på landsplan, og som ganske opsigtsvækkende har fået CSU chefen, Horst Seehofer, i Bayern til at erklære, at hans parti denne gang vil føre en Angela Merkel valgkamp til Forbundsdagen.

Humor i grænseland

Gennem smil og uskyldige jokes om storebror skaber mindretal samhørighed og fælles identitet. Forsker fremhæver grænselandets særegne humor – i spændingsfeltet mellem to kulturer – som en altafgørende kulturbærende faktor.

Hofmarskal Ove Ullerup, født Petersen i Toftlund, har besøgt fødebyen og fortalt om livet ved hoffet, bl.a. at han ved ansættelsessamtalen blev spurgt om sine sproglige evner.

Af Peter Borberg & Thorsten Asbjørn Lauritsen

“Nej, Sønderjyllands Amt blev da ikke nedlagt. Tværtimod blev vi udvidet med Fyns, Ribe og Vejle Amt.” Ordene falder fra Sven-

“Humor er en del af vores hverdag. Men vi fortæller ikke vittigheder; det er sandheder,” lyder det drillende.

Den form for sjove fortællinger – med en ironisk selvovervurdering – som opstår i et mindretal, tjener to væsentlige formål, fremhæver en af landets førende humorforskere Martin Führ. For det første at afgrænse mindretallet fra majoriteten – vi er noget særligt – og for det andet at opponere og gøre grin med det omgivne flertal.

“Minoritetshumor er kendetegnet ved, at den bidrager til at fastholde minoritetens kulturelle selvforståelse,” siger udviklingspsykolog Martin Führ, ph.d., lektor ved Aal-

borg Universitet, og fastholder blikket på grænselandet, hvor humoren har helt særlige vækstbetingelser.

“Det danske mindretal syd for den nuværende landegrænse har jo siden 1864 været en lillebror. Både lillebror til storebror Tyskland og lillebror til storebror Danmark. Som vi alle ved, er det et karaktertræk ved lillebrødre, at de byder deres ældre søskende trods med frække indfald og drillerier,” siger humorforskeren. Han opridser de aktører, som så tit er på spil i den klassiske vittighed:

“En amerikaner, en russer og en dansker... Vi kender opbygningen. Danskeren er den underlegne. Ansigt til ansigt med de store. Men vi ved også, at vi nu skal til at høre en vittighed, hvor det højst sandsynligt er vores danske landsmand, som løber af med den sjove pointe. Ofte en pointe, der enten håner

Humor er en del af vores hverdag. Men vi fortæller ikke vittigheder; det er sandheder.

Erik Ravn, foredragsholder, forfatter og redaktør på det satiriske blad “æ Rummelpot”, der nyder stor popularitet i grænselandet. Han er klar med en hurtig tilføjelse:

eller godmodigt driller de store. Heri ligger egentlig en nøgle til forståelse af, hvor kulturbærende grinet er for et mindretal,” siger Martin Führ.

Selvironisk selvophøjelse

Den danske humorforsker, der er af tysk afstamning, påpeger i den sammenhæng, at det danske mindretal syd for grænsen har betjent sig af humoren som et kommunikativt værktøj, hvormed det har kunnet italesætte sin specielle position mellem to kulturer.

“Mindretals-humor har så utroligt mange lag. Med den kan man for en stund ophøje sig selv, så man viser sig majoriteten overlegen. Det behøver så sandelig ikke at være fjendtligt ment. Tværtimod. I den italesatte selvophøjelse ligger der ofte en høj grad af selvironi, der gør, at man på charmerende vis underspiller sig selv – ja, ja, vi er hverken de største eller de vigtigste, men vi har altså stadig ret til at være her,” fabulerer Martin Führ.

Netop ironien er, ifølge Martin Führ, ofte det humoristiske udtryk, der stortrives blandt mindretal. Fordi den vellykkede ironi forudsætter, at de, der kommunikerer kender hinanden godt. At der eksisterer en fælles viden, nogle fælles erfaringer og kulturelle koder, som ironien kan tage afsæt i.

“Kommer en københavnerv på besøg i grænselandet, er det ikke utænkeligt, at der falder en sjov kommentar, hvor manden fra storbyen må lide den tort ikke at fatte en brik af, hvad der tales om. For de hjemmehørende grænseborgere kan sådan en bemærkning være til stor glæde, fordi den indfanger det særlige fællesskab, som kun de deler. Og des mindre fællesskabet er, des større sandsynlighed er der for, at de implicerede deler den samme viden, de samme erfaringer og de samme koder.”

Som eksempel nævner humorforskeren, hvor sjovt det kan være at stikke en turist en hvid løgn – måske endda leveret med en dialektisk præcision, som stiller turisten skakmat.

“Her har befolkningen i grænseområdet jo nogle helt særlige muligheder, fordi de lever i et område, hvor sproget er præget af både det danske og det tyske. Det gør, at de kan tale med en dialekt og et vokabularium, der i sig selv kan fremstå humoristisk,” siger Martin Führ.

Dialektens humor

I det populære satiriske blad “æ Rummelpot” får humoren frit løb – også på klingende sønderjysk. Men bladets redaktør advarer om overdreven brug af dialekt

“Taler de så æ sproch?”, spørger dronningen drilsk sønderjyske Ove Ullerup-Petersen, da han i 2003 møder til ansættelsessamtale som hofmarskal. Dronningens brug af sønderjysk blev et træfsikkert hit i det satiriske blad “æ Rummelpot”.

“Med dialekten kan vi jo sige noget, som vi ikke kan sige på rigsdansk. Når vi hernede i grænselandet bruger dialekt, så er det med til at skabe intimitet og fortrolighed. Vi understreger, at vi er en enklave,” fortæller Sven-Erik Ravn, forfatter, foredragsholder og redaktør af “æ Rummelpot”.

En fortrolighed, der blandt andet opstår, når den sproglige overdrivelse

og understregning sættes i værk: “Hernede er du ikke bare død. Du er ‘puund død’. Og en patient på psykiatrisk afdeling i Augustenborg er ikke bare psykisk syg – han har det også i nerverne,” griner Svend-Erik Ravn.

Pas på!

Han understreger samtidig, at dialekt skal bruges med omhu. I grænselandet tales der flere dialekter, og hvad der siges på Als i øst giver ingen mening i Højer i vest. Men det er ikke kun i forhold til intern sønderjysk kommunikation, at Sven-Erik Ravn maner til dialekt-besindighed.

“Hvis vi udelukkende bruger dialekt hernede, så holder vi folk udefra udenfor vores fantastiske humor. Vi skal være åbne for omverdenen både mod nord og mod syd,” pointerer Sven-Erik Ravn.

Se, dét er grænsehumor

Nøjagtig som Storm P’s vagabonder gør grin med overklassen, Lille Per driller skolelæreren og medarbejderen giver direktøren svar på tiltale. Vi finder det altid sjovt, når den lille kanøfler den store. I mange år – mens der stadig fandtes rigtige toldere – var det nærmest en nationalsport at krydse grænsen med alskens skattegods sirligt hengemt under tæpper. Småsmuglerierne gav næring til et utal af vittigheder, hvor lille far og lille mor tager fusen på de uniformerede toldere.

Som i de gode gamle dage før Schengen-aftalen, hvor en mand kom cyklende til den tysk-danske grænse med en stor sæk bagpå. Tolderen standsede ham:

– Må jeg se, hvad du har i sækken?

– Gerne, svarede manden, – det er bare sand.

Og ganske rigtigt. Sækken indeholdt kun sand, og manden fik lov til at cykle videre. Næste dag gentog seancen sig, men nu blev manden sandelig også kropssviteret. Igen fandt tolderen intet som helst.

Nogle år senere, da Danmark er trådt ind i Schengen, blev tolderen arbejdsløs. På den lokale bar møder tolderen en dag helt tilfældigt manden med sandsækene. Tolderen vil have stillet sin nysgerrighed:

– Sig mig nu, hvad var det egentligt, du smuglede, for du smuglede vel et eller andet?

Manden svarede skrupelløst:

– Ja, cykler!

Der er fjender i landet

Danmark skal udmeldes af EU, og grænsen skal genindføres. Indvandringen skal stoppes, ellers ender det med borgerkrig. Familien skal genetableres, og mor skal hjem og passe børn. Uden genforeningshåbet dør danskheden i Sydslesvig. GRÆNSEN har besøgt præsten, forfatteren og politikeren Søren Krarup, der mener, at Danmarks eksistens på flere fronter er så truet, at der kan blive brug for en væbnet modstandskamp.

Af Erik Lindsø • foto: Polfoto

Man melder sin ankomst i vagten, når man skal møde folketingsmedlemmer på Christiansborg. "Mit navn er Erik Lindsø, jeg har en aftale med Søren Krarup kl. 10.30". Vagten ringer, at gæsten er ankommet, og man bliver afhentet af den, man skal gæste. Sådan plejer det at være. Men Søren Krarup er ikke nogen plejer. Vagten fortæller, at jeg selv må finde over til ham.

Overfor Christiansborgs hovedindgang ligger Rigsarkivet. To lavloftede buegange skaber passage gennem arkivet og åbner op til Det kongelige Biblioteks have. Søren Kierkegaard på sokkel hilser velkommen i bibliotekshaven med duft af kaprifolie, springvand med guldfisk og læsepladser under piletræer og hængepil.

I denne have lå en gang Christian den Fjerdes krigshavn, med arsenalbygningen på den ene kaj, som i dag huser Tøjhusmuseet med Istedløven vogtende ved indgangen. Her fik man læsset kanoner, krudt og kugler ombord. Proviantgården lå på den anden kaj med forsyninger til flådens mænd.

Proviantgården huser i dag kontorer til folketingsmedlemmer. Dansk Folkeparti holder til oppe under loftet.

Jeg sætter mig midt i en danmarkshistorie af blodig alvor og fredfyldt have, tænker jeg, da Søren Krarup byder mig tage plads. På bordet foran mig ligger de numre af Tidehverv, som han redigerer. Tidehverv har givet Grænsefor-

eningen tørt på for sit slogan "for en åben danskhed", og kaldte i sit seneste nummer Grænseforeningen for et moderne statskup.

"Dansk betyder, at man har den bestemte identitet, der samler sig om dansk sprog, kultur og historie, og det betyder naturligvis, at der er tale om noget, der er begrænset. Det vil sige, at der til det at være dansk hører en grænse, grænsen mellem det, der er dansk og det, der ikke er dansk, og derfor er talen om en åben danskhed, altså at tale om det grænseløse, en ophævelse af det danske".

Søren Krarup er ikke en mand, der først skal tale sig varm. Han går lige til sagen.

Er man modstander af grænser, er man også modstander af, at danskhed er danskhed. Så er det bare en eller anden psykologisk tilstand, der flyder ud i alle retninger.

Er det danske, det nationale, truet?

"Ja, ubetinget! Dybt alvorligt truet, og jeg er utrolig bekymret for fremtiden".

Jeg er hos Søren Krarup for at få sat ord på, hvorfor truslen mod danskheden er så stor, at Krarup har sammenlignet sin politiske indsats med frihedskæmperens under krigen. I denne forbindelse har han ved flere lejligheder kritiseret GRÆNSENS indhold og Grænseforeningens nye linje for at gå fjendens ærinde.

"Det nationale er truet af to ting. Dels af en indvandrerpolitik, der nogle steder risikerer at gøre danskerne til mindretal i deres eget land og reducere dansk kultur og identitet til noget, der mere eller mindre skal kæmpe for at eksistere. Dels af EU, som bevidst er forsøget på at nedlægge de europæiske nationer, hvorfor dansk er truet af den overnationalisme, som er indholdet af hele EU".

EU – et ideologisk korstog

"Altså med hensyn til EU kan man håbe, at det bryder sammen, og jeg synes også, at der er tegn på, at befolkningerne begynder at reagere, fordi der er handlet hen over hovedet på dem. Det se-

neste valg til EU-parlamentet er et udtryk for det. Den der kolossale vækst i stemmer til Morten Messerschmidt og Dansk Folkeparti, og også til de europæiske konservative, som vinder en klar sejr over socialdemokraterne og andre, er udtryk for at befolkningerne rejser sig, det mener jeg".

Nogle vil sige, at modstanden mod EU ikke er vokset, men den blot har flyttet sig fra venstre til højre...

"Jamen, det er da fuldstændigt rigtigt. Der i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne var det jo alle socialisterne, Svend Auken og Ritt Bjerregaard, og hvad de hed, der var modstandere. Men da EU som et overnationalt projekt er socialistisk i sin ideologiske kerne, ender det selvfølgelig med at socialisterne bliver tilhængere. Det er det, vi har oplevet. Til gengæld er befolkningerne blevet klar over, hvad det handler om, nemlig at EU vil knække deres frihed".

Hvad er det for en frihed, der knækkes?

"Den nationale frihed. Metochdommen er et skoleeksempel, hvor EU-domstolen simpelthen ophæver den danske udlændingelovgivning, som er givet af det danske Folketing. Det er vidnesbyrdet om, at EU ganske bevidst tilsidesætter den demokratiske og nationale frihed i Danmark".

Hvad skal der ske med vores forhold til EU, for at danskheden sikres?

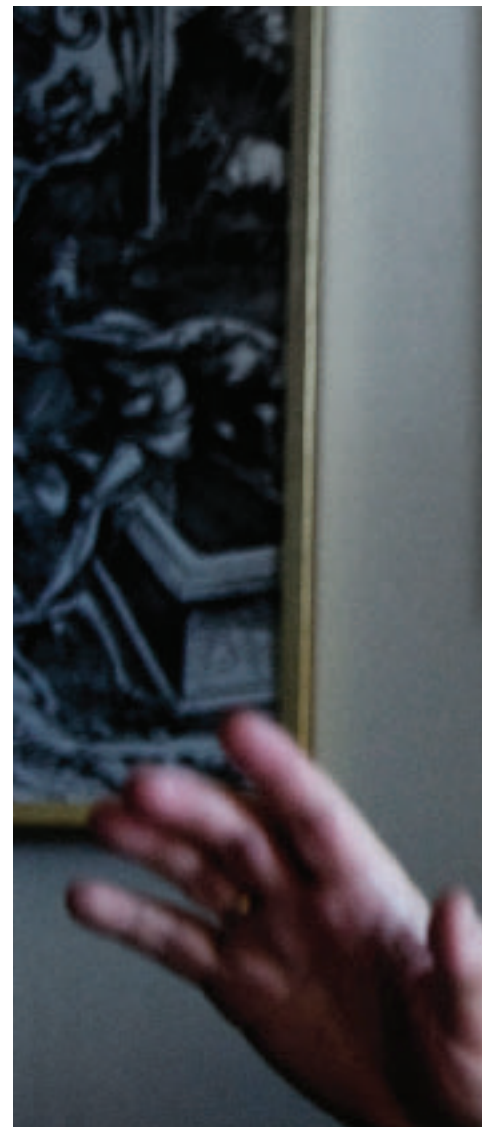
"EU skal sprænges som det overnationale".

Og hvis det ikke sker?

"Danskerne vil fortsat kæmpe for at få lov til at være sig selv som danske, men de vil i stigende omfang opleve, at det bliver dem forbudt, og det bliver en illegal danskhed. Det sker allerede som en snigende jævn proces, og på et tidspunkt vil det stå klart, at vi er sat fra styret, og det ikke længere er os, der bestemmer her i landet. Derfor kan det ende med en form for modstandskamp, hvor man kræver retten til at bestemme i sit eget land. Og vi er på et fremskredent stadium. 60-70 % af lovgivningen i Danmark påtvinges os af EU, og derfor er der virkelig grund til at reagere".

Hvordan reagere?

"Vi skulle melde os ud! Melde os ud og finde en anden form for samarbejde end EU.

Min helt er den tjekkiske præsident Vaclav Klaus, som for det første nægtede at hejse EU flaget over præsidentslottet i Prag, og for det andet sagde her til EU-valget, at det er et fuldstændigt latterligt valg, vi har til det europæiske parlament. Man burde i stedet sende de respektive landes politikere til Bruxelles, hvor de skulle tale som danskere, tjekker osv. Han er en mand, som der er grund til at lytte til".

Skal vi have grænsen genindført?

"Ja, afgjort! Det er indlysende, at uden en grænse, som navnet siger, kan man ikke kontrollere, hvem der kommer ind i landet. Samtidig er grænsen en understregning af, at her kommer vi til et land, og det hedder Danmark.

Og når vi tager den modsatte vej, kommer vi til et land, der hedder Tyskland. Grænsen er et udtryk for den nationale identitets eksistens, at der er forskel på dansk og tysk”.

Så den 25. marts 2001, hvor Schengen-aftalen trådte i kraft, er en af Danmarks skæbnedage?

“Ja, det er en katastrofal dag for Danmark og for så vidt for Europa. For jeg mener, at EU er en trussel mod nationernes Europa. Med Schengen blev Europa gjort til europæisme, til en ideologi, der er hævet over den folkelige virkelighed”.

“Er man modstander af grænser, er man også modstander af, at danskhed er danskhed. Så er det bare en eller anden psykologisk tilstand, der flyder ud i alle retninger”.

Hvis vi forestiller os, at vi meldte os ud af EU, hvad er det så for et Danmark, du ser for dig?

“Det samme Danmark, som har eksisteret i tusinde år, et Danmark, der har sine egne grænser og sin egen regering, og som selv bestemmer lovene i landet. Sådan er det ikke længere. EU har sat en stopper for vores selvstændighed”.

Indvandring – islams moderne sværd

“Indvandringen er den største trussel af alle!”

Søren Krarup er klar i spyttet, når talen kommer til indvandringen.

“Hvis vi ikke får sat en stopper for ind-

vandringen, vil danskerne i løbet af et antal begrænsede generationer være reduceret til et mindretal i deres eget land”.

Er indvandrere fra muslimske lande en større trussel mod danskheden end indvandrere fra ikke-muslimske lande?

“Jamen, den indvandring, der har fundet sted de seneste 25 år har hovedsagligt været fra muslimske lande. Men jeg vil skelne mellem islam og muslimer, for ingen tvivl om, at mange muslimer er nogle søde og rare mennesker. Men i den udstrækning de er bestemt af islam, er de ikke søde og rare. Islam er en uhyggelig trussel mod hele den vestlige eksistens – en eksistens, som bygger på kristendommen, og som sonderer mellem religion

og politik. Giv kejseren, hvad kejserens er og Gud, hvad Guds er. Det er det, som bevidst ophæves med islam, og som gør al politik religiøs. Derfor er islam tyranni i renkultur – svarende til de moderne totalitære ideologier, kommunisme og nazisme”.

“Du ved, tidligere brugte islam sværdet til at

Er der ikke i din udlægning indbygget, at det må ende i en voldelig konfrontation med islam?

“Men det er afgjort også, hvad der kan komme til at ske. Det er den trussel, der ligger og lur, hvis der ikke kommer en orden på den forfærdelige indvandring, der finder sted. På et tidspunkt vil der være så mange muslim-

er i landet, at islam gør det, som islam vil gøre, når de mener, de er stærke nok til det, at de vil forsøge at få magten og indføre deres hellige lovgivning og reducere jøder og kristne til dhimmier, dvs. andenrangsborgere. Sådan har islam handlet over alt, hvor de har fået magten, og det ligger i islams væsen, at den altid vil forsøge at få mag-

ten. Du kan ikke læse 1400 års verdens- og kirkehistorie, uden at du støder på det fænomen”.

Kan det ende i blodig krig igen, som så ofte i den historie, du referer til?

“Afgjort! Hvis indvandringen fortsætter, så der efterhånden er 30-40 % muslimer i Europa, er man i en situation, hvor historien viser, at islam vil forsøge at gribe magten, og en blodig krig vil være uundgåelig, fordi det ligger i islams hellige ideologi, at de skal herske. Derfor er det jeg frygter, en europæisk borgerkrig”.

Ligger borgerkrigen lige om hjørnet?

“Ja, i løbet af et par generationer vil der, hvis vi ikke gør noget, være kommet så mange muslimer til Vesteuropa, at det må være en naturlig konsekvens, at den bryder ud. Det er det uhyggelige perspektiv, der plager alle danske, og derfor handler vi rent politisk, som vi gør netop nu”.

Hvis jeg nu stiller mig spørgende overfor din vending “plager alle danskere”...

“Jamen, jeg er sikker på, at frygten for islam ligger dybt i alle danskere – bare de går på gaden og ser, hvordan gaden ser ud, og oplever Nørrebro, Voldsmose, Brabrand og Gjellerupplanden, at det er sådan et land, sådan en fremtid, de ser for sig – at det er der, vi ender”.

Lavere velstand bedre end indvandring

Nogle samfundsforskere siger, at vi er nødt til at importere arbejdskraft, hvis vi vil opretholde velfærdsstaten...

“Man kan også spørge: Er det levestandarden, der er afgørende? Er det, at vi må sænke vores krav til levestandarden for at bevare

friheden i vores eget land, ikke en afvejning af synspunkter, man skulle gøre om igen? Det mener jeg”.

Så hellere et Danmark med en faldende levestandard uden indvandring end en oprettholdt levestandard med indvandring?

“Ja, så afgjort. Hellere frihed i lidt mindre overflod end overflod på ufrihedens betingelser”.

Men lige nu går det i stik modsat retning. Vi importerer udenlandsk arbejdskraft alle steder i velfærds Danmark – ingeniører, brolæggere, studerende, undervisere, læger, sygeplejersker...

“Men der er sket en ændring i indvandrerloven, så vi kun lader folk komme ind, der har et fast arbejde, eller som kommer ind for at studere, men vi lader dem ikke komme ind, sådan som det var tidligere, hvor de mest kom for at blive fastboende i landet”.

Så det er i orden, at f.eks. læger indvandrer, hvis vi ikke selv har læger nok?

“Ja, det synes jeg da. Jeg sidder selv i indfødsretsudvalget, og da giver vi da læger indfødsret. Jeg kan da også konstatere, at de kan gøre gavn på vores sygehuse. Men det er altså folk, der kommer med en ganske bestemt uddannelse, som vi kan bruge og har gavn af”.

Er det da underordnet, om lægen er muslim og bærer tørklæde?

“Det er noget, de afgør på de enkelte sygehuse. Men jeg ville ikke acceptere en kvindelig læge med tørklæde på. Tørklædet hører ikke hjemme i arbejdet på et sygehus”.

Hvis du lå og var syg, og der kom en læge med tørklæde for at tilse dig, ville du så bede om en anden læge?

“Det ville jeg formodentlig”.

Hvis du vågnede op efter et trafikuheld og opdagede, at det var en læge med tørklæde, der havde reddet dit liv...

“Ja, så ville jeg da være tilfreds med, at mit liv var blevet reddet. Men arbejdsgiveren må sørge for, at en sådan situation ikke opstår. Ligesom vi heller ikke accepterer, at politiske symboler stikkes i hovedet på patienten for at fortælle, at her kommer en, der er klogere, end han er”.

Damesagsdamerne – truslen mod familien

Ud over EU og indvandringen ser Søren Krarup den ændrede familiestruktur som en trussel mod danskheden og sammenhængskraften i samfundet.

EU skal sprænges som det over-nationale (...) Vi skulle melde os ud! Melde os ud og finde en anden form for samarbejde end EU

erobre kristenheden med, nu bruger de indvandringen. Det er en kolonisering, der har et ganske bestemt formål. Uden at de enkelte muslimer nødvendigvis er sig det bevidst, så er indvandringen et koloniserings-projekt”.

Hvem står for det koloniseringsprojekt? Hvor styres det fra?

“Altså, nu har vi oplevet terroren med Al-Quida og Taleban. Der er ingen tvivl om, at Saudi Arabien, som jo poster milliarder i islamiske projekter i den vestlige verden, spiller en afgørende rolle”.

Mener du hermed, at en del af indvandringen til Danmark styres fra Mekka og nogle bjergegne i Afghanistan?

“Der er ingen tvivl om, at der kræfter derfra, som ønsker at styre det. Hvor meget de gør det, ved jeg ikke. Men ingen kan jo være i tvivl om, hvad Al-Quida er ude på, det fik vi klare blikke for den 11. september 2001. Og kender man lidt til islams historie, er det jo blot en forlængelse af de gamle islamiske forsøg på at erobre vesten. Derfor er det naivt at tro, at der ikke i Saudi Arabien og andre islamiske stater ses med velvilje på indvandringen som led i en bevidst islamisk politik”.

Er vi naive? Der er jo nogen der mener, at det er et flot, broget og spændende samfund, vi er ved at udvikle med indvandringen...

“Ja, det er ufatteligt naivt. Man kan da godt begynde at se det pittoreske i, at nogle går med tørklæde, men det er fordi, man lukker øjnene for, hvad tørklædet symboliserer – en hellighed, en højere ret i forhold til andre, og det er uhyggeligt”.

“Systematisk har man forsøgt at udrydde den danske familie ved at drive moren ud af hjemmet og lade samfundet overtage familien. Det er en katastrofe, og derfor er vi havnet i en situation, hvor fødselstallet er så lavt, at vi har brug for udenlandsk arbejdskraft”.

“Det er fuldstændig rigtigt, når den engelske indvandrer, Geoffrey Cane, i dag (17. juni, red) i Information kalder Det radikale Venstre og kulturradikalismen for en kræftsvulst på det danske folkelegeme, der langsomt har ødelagt en række værdier. Bl.a. har den ødelagt familien”.

Et værn om danskheden ville være at styrke familien?

“Afgjort! Afgjort! Afgjort!”

Det er altså en katastrofe, at moren er kommet ud på arbejdsmarkedet?

“Ja, det er absolut en katastrofe, når det fører til, at børnene skal placeres i institutioner i stedet for, at de kan blive opdraget hjemme”.

Jeg kan ligesom mærke hundredevis af kvinder lige bagved mig, der siger noget andet...

“Damesagsdamerne skriger selvfølgelig op i forargelse. Det har de gjort de sidste 30-40 år, når jeg har sagt det, men det ophæver jo ikke, at det er rigtigt, hvad jeg siger. Og det har betydning for den folkelige virkelighed”.

“Det er også typisk damesagsforeningerne, der f.eks. ikke vil være med til halvdagsarbejde, hvad de fleste mødre jo ønsker, for så kunne de være hjemme, når børnene kom hjem. Men næh, næh, det vil disse damesagsforeninger ikke acceptere, for der skal være ligestilling for enhver pris – også når man smadrer morens mulighed for selv at passe sine børn”.

Det er kendetegnende, at indvandrerfamilier ofte har den familiestruktur, du snakker om...

“Ja, men der er bare det ved det, at de ikke har den familiestruktur, som er den danske, for i den er der ikke tale om, at der er en hellig lov, der tvinger konen til en bestemt adfærd og giver manden en ubetinget ret over hende. Den danske familiestruktur er ret besat en kristen menneskestruktur. Der er frihed, konen er ikke underkuet, hun bliver ikke gennembanket. Den danske familiestruktur er et fællesskab om familien, som ikke bygger på en hellig lov, men som bygger på, at man er sat sammen om et arbejde”.

Ser du på det danske folk som et kristent folk?

“Afgjort! Afgjort! De er barnedøbte, og så er

de kristne. Og folkekirken er helt afgørende for det danske folks identitet. Kongedømmet, folkekirken og familien sammen bidrager til at fastholde det danske folk som et folk”.

Genforeningshåbet er Grænseforeningens opgave

Søren Krarup har ved flere lejligheder angrebet Grænseforeningens nye linje, hvor man tolker sin opgave ind i en moderne dagsorden. Med sit slogan “– for en åben danskhed” taler foreningen for en inkluderende danskhed. I sine værdier siger Grænseforeningen, at dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer. Søren Krarup svarer:

“Det har Danmark jo altid gjort. Vi har jo en størrelse og er strategisk placeret, så man ikke har kunnet undgå at møde det fremmede. Men vel at mærke: man har været et selvstændigt land, der selv har formet den påvirkning, der er kommet udefra, fordi der var en grænse, der gav os frihed og mulighed for det”.

Men det er jo sådan det, at Grænseforeningen mener med den åbne danskhed...

“Sludder og vrøvl. Den tale, der fører, siger noget helt andet”.

Hvad siger den?

“Den siger, at det er noget, der har med globalisering og internationalisering at gøre, at man er multikulturel, og Danmark kan gå op i en højere forbrødring med alle folkeslag”.

Grænseforeningen siger også, at man skal være stærkt forankret i egen kultur for at kunne forstå andres kultur...

“Det er da udmærket, at man snakker med udlændinge og har et godt forhold til dem, men det er og bliver nu Grænseforeningens opgave at fastholde det danske, og det vil sige at fastholde, at der er en grænse mellem det danske og det ikke-danske, og det er for at støtte de stakkels sydslesvigere, der er kommet udenfor den danske grænse, at man har en Grænseforening”.

Kalder du dem de stakkels sydslesvigere?

“Ja, det gør jeg. Jeg kan jo ikke lade være med at tænke på, at hvis man i 1920 havde

lavet en zoneinddeling sådan, at zone 1 var kommet til at gå syd for Flensborg, så havde der, så vidt jeg husker, været 56-57 % dansk flertal. Det vil sige, at Flensborg var kommet med til Danmark”.

Betyder det grundlæggende, når du nu synes, at vi skal have en grænse igen, at den skal ligge sydligere?

“Ja, det bærende i danskheden syd for grænsen er naturligvis genforeningshåbet”.

Så Grænseforeningen har helt misforstået sin opgave?

“Ja, helt og aldeles. Vi har Grænseforeningen ene og alene, fordi vi vil hjælpe sydslesvigerne med at fastholde det danske, deres sprog, deres kultur, deres historiebevidsthed. Det forudsætter, at der er en grænse, indenfor hvilken man er sig selv, og hvorfra man kan møde det, der kommer til en. I sagens natur må en grænseforening arbejde for, at der er en grænse – at vi får grænsen tilbage”.

Tidligere brugte islam sværdet til at erobre kristenheden med, nu bruger de indvandringen. Det er en kolonisering, der har et ganske bestemt formål. Derfor er det naivt at tro, at der ikke i Saudi Arabien og andre islamiske stater ses med velvilje på indvandringen som led i en bevidst islamisk politik.

Altså grænsen ved Ejderen?

“Ja, for ethvert nationalt mindretal må leve i et genforeningshåb, ellers er det tomt, ellers er det bare pædagogisk snak. Grænsen skal afgøres af den nationale selvbestemmelsesret.

“Grænseforeningens fornemste opgave er derfor at arbejde for forståelsen af, at genforeningshåbet er det grundlæggende for danskheden i Sydslesvig. Den opgave har man helt og aldeles svigtet”.

Grænser for åbenhed?

Søren Harnow Klausen er dr. phil. og lektor i filosofi på Syddansk Universitet. Han bor i Sydslesvig, fordi hans kone er tysk, og de fandt grænselandet som det rigtige sted at bosætte sig, da de skulle stifte familie.

Følelserne går nemt i selvsving, når diskussionen handler om danskheden og det nationale. Nogle kalder følelser irrationelle, men de viser bedre end såkaldte rationelle argumenter, hvad der faktisk betyder noget for os, skriver dr. phil. Søren Harnow Klausen i kronikken. Hvornår er man dansk? Hvordan forklarer man, at man er det? Hvad er dansk sindelag? Kan man være mere eller mindre dansk? Hvem kan afgøre det? Hvor går grænsen for åbenhed? Spørgsmålene er også blevet rettet mod det danske mindretal i Sydslesvig. GRÆNSEN har bedt Søren Harnow Klausen svare på spørgsmålene.

Af Søren Harnow Klausen • foto: Scanpix

Grænseforeningens motto "For en åben danskhed" har pustet yderligere liv i en standende debat: Hvor åbent eller mangfoldigt kan det danske mindretal i Sydslesvig blive, hvis det overhovedet skal kunne bevare sin status af nationalt mindretal – og, som det ofte tilføjes, hvis det fortsat skal gøre sig fortjent til økonomisk støtte fra den danske stat?

Der skal ikke herske tvivl om min egen

holdning. Jeg finder Grænseforeningens motto velvalgt og træffende og mener, at mindretallet kan og skal være åbent og mangfoldigt. Alligevel må jeg, ud fra både personlige erfaringer og teoretiske overvejelser, indrømme, at det ikke er helt så ligetil, og at kritikernes synspunkt fortjener at blive taget alvorligt.

Jeg er først flyttet til Sydslesvig efter at have stiftet familie, men har tidligere i en rent aka-

demisk sammenhæng beskæftiget mig med spørgsmål om mindretalsrettigheder og kulturel identitet. Det har været noget af en øjenåbner at blive konfronteret med de samme problemstillinger i den nære virkelighed, f.eks. i mine børns skole. Det har ikke røkket ved mine grundlæggende overbevisninger, men har dog udfordret mine teoretiske forestillinger, og givet mig en større forståelse for synspunkter, jeg tidligere ville have afvist som udtryk for et forældet snæversyn.

De, som ser kritisk på mindretallets udvikling og budskabet om mangfoldighed og åbenhed, advarer mod at udvande begreberne og frygter, at mindretallet selv er ved at blive udvandet. Efter at have besøgt mindretallets årsmøde erklærede Søren Krarup i vanlig bramfri, polemisk stil på Dansk Folkepartis hjemmeside at "når man er dansk, er man naturligvis ikke samtidig mangfoldig. Det siger sig selv. Man er én ting. Man er dansk. Identiteten er ikke mange ting, hvis den ikke skal være pjat, men er alvor ...". Det er alt for stærkt, for identiteter er som oftest mange ting, det er ikke pjat, men en velunderbygget kendsgerning. Den indiske nobelpristager Amartya Sen har i sin seneste bog "Identitet og Vold" overbevisende påpeget, hvordan menneskers kulturelle identitet er sammensat af forskellige gruppetilhørsforhold, vel at mærke uden at fornægte deres betydning.

Men Søren Krarup har ikke desto mindre en pointe. Hvis man kan lægge hvad som helst i et ord, mister det sin mening. Man kan ikke bare sige, at mindretalskulturen er mangfoldig og foranderlig, uden i det mindste at give en antydning af, hvad der udgør enheden i mangfoldigheden. En kultur kan være rummelig og sammensat, og begreber kan være komplekse og vage, men hverken kulturer eller begreber kan være grænseløse.

I en periode var det almindeligt at opfatte kultur og national identitet som en ren "konstruktion": Ideen om en dansk identitet hævdedes at være en forholdsvis ny opfindelse, et produkt af 1800-tallets romantiske bevægelse, og ikke en historisk realitet. Dette synspunkt står ikke længere uanfægtet. Der er

masser af eksempler fra Danmarks ældre historie på noget, som vanskeligt kan betegnes som andet end fædrelandskærlighed. Sociologiske studier har ligeledes påpeget, at der er en række værdier, om hvilke der i hvert fald er udbredt enighed om at anse som danske på tværs af de forskellige befolkningsgrupper. Det er også slående, at de fleste i dagligdagen har en ganske klar opfattelse af, at noget kan være mere eller mindre dansk, selv om de ikke nødvendigvis kan udtrykke, hvad de bygger den på.

Jeg har selv oplevet et sammenstød mellem mine teoretisk begrundede, meget lidt nationalistiske synspunkter og mine mere umiddelbare følelsesmæssige reaktioner. I princippet anerkender jeg sprogenes historiske foranderlighed og nærer stor sympati og ligefrem beundring for den kreative sprogblending, som naturligt foregår i grænselandet, og er det håndgribelige bevis på et vellykket kulturmøde. Alligevel kan det skære mig i hjertet at høre mine børn tale dansk med tysk accent eller ordstilling. Det bekræfter, at national identitet ikke er noget, der påtvinges en ovenfra. Den er mere rod-fæstet, funderet i vaner og følelser og derfor ikke så let at løbe fra. Det kan ikke retfærdiggøre nationalisme, men er dog en realitet, som man er nødt til at forholde sig til. Nogle kalder følelser "irrationelle", men de viser bedre end såkaldt rationelle argumenter, hvad der faktisk betyder noget for os.

Sindelagsprincippet

Det gældende kriterium på hvorvidt man tilhører det danske mindretal i Sydslesvig, er sindelagsprincippet: til mindretallet hører alle, der måtte ønske det, og som kan identificere sig med mindretallets værdigrundlag. Det er et sympatisk kriterium og formentlig det eneste politisk gangbare, fordi det ikke stiller bastante krav om en særlig afstamning eller sprogkundskaber og frem for alt forhindrer egentlig sindelagskontrol, der ofte bruges til at sætte mindretal under pres. Det fremgår også af den aktuelle debat, at man risikerer at gøre mindretallet – og danskheden i Sydslesvig – en

bjørnetjeneste ved at insistere for kraftigt på, at man som dansk skal være på en ganske bestemt måde. De angiveligt dansksindede nord for grænsen stiller krav af en type, som i mere dystre tider blev anvendt af de tyske myndigheder med det klare formål at reducere mindretallets størrelse og indflydelse. Men sindelagsprincippet er ikke uproblematisk og kan ikke i sig selv sætte punktum for diskussionen; det rejser flere spørgsmål, end det besvarer.

For at kunne ønske være at dansk, må man formentlig vide, hvad det er – og det er dels ikke let at sige, dels er det jo faktisk en sådan nærmere indholdsbestemmelse, som man med sindelagsprincippet gerne ville undgå.

Normalt gør vi heller ikke danskhed afhængig af, at man har foretaget et bevidst valg. Det almindelige er, at man fødes ind i en bestemt national kultur, som man dermed i en eller anden forstand "tilhører", hvad enten man vil det eller ej.

På en måde er sindelagsprincippet et usædvanligt stærkt krav. Mange danskere har formentlig aldrig tænkt over, hvorvidt de ønsker at være danske, og nogle af dem nærer måske ligefrem et eksplicit ønske om slet ikke eller kun i mindre grad at være det. Det er i alt fald muligt at tage afstand fra dele af den danske nationalkarakter (f.eks. janteloven) og kulturarv (f.eks. madkulturen), uden derfor at blive mindre dansk. Mine egne børn er mildt sagt noget usikre ved at høre sig omtalt som danskere. Men de kender alle Olsen Banden filmene, lytter til Nik og Jay (skønt de primært følger med i de tyske hitlister), og de er modtagelige for og leveringsdygtige i dansk humor, ironi, billedsprog og ordspil. Så trods deres uklare "sindelag" er de på mange måder meget danske. Vi skal i det hele taget ikke lægge for meget i de unges tvetydige eller forbeholdne erklæringer, også

fordi unge jo generelt nødig vil sættes i bås eller overtage forældrenes normer, så længe der faktisk læres, tales og leves dansk i Sydslesvig.

Afgrænsning af et åbent begreb

Alle er vist enige om, at danskhed et komplekst fænomen, som omfatter både historie, kultur, geografi, sprog, vaner, væremåde, ønsker og holdninger. Man kan sige, at begrebet har forskellige dimensioner. Der er en hel

Det er også slående, at de fleste i dagligdagen har en ganske klar opfattelse af at noget kan være mere eller mindre dansk, selv om de ikke nødvendigvis kan udtrykke, hvad de bygger den på.

række egenskaber, som knytter sig til det at være dansk. Man behøver langt fra at have dem alle – i hvert fald slet ikke i samme grad – men man må i hvert fald have nogle af dem til en vis grad. Der findes prototypiske eksempler på danskhed, personer, der tydeligt eksemplificerer alle trækkene, som er født af danske forældre, lever i Danmark, taler rigsdansk etc., og som vi benytter som en slags ubevidst pejlemærke, når vi rubricerer folk, ligesom vi rubricerer strudse eller ænder ud fra en forestilling om en særlig typisk fugl, formentlig noget i stil med en spurv.

En person, som bevidst og oprigtigt *ønsker* at være dansk, behøver i mindre grad faktisk at have de øvrige typiske egenskaber. Og for at kunne ønske at være dansk, behøver man næppe kunne redegøre for, hvad det præcis vil sige. Man forholder sig netop til konkrete eksempler, ønsker at være "noget i retning af dét der", at få del i "det, som foregår på de

danske skoler” osv. “Danskhed” kan rigtig nok ikke betyde hvad som helst, men det behøver omvendt heller ikke være mere simpelt end andre begreber.

Udvanding eller almen samfundstendens?

Det danske mindretal i Sydslesvig er unægtelig præget af en stor og muligvis voksende mangfoldighed. Der er det mere eller mindre “oprindelige” mindretal, nytillflyttede som mig selv samt tysktalende familier, som hverken har danske rødder eller umiddelbart taler dansk, men til gengæld udmærker sig i forhold til de to førstnævnte grupper ved virkelig at have truffet et bevidst valg om at tilslutte sig mindretallet og dermed virkelig lever op til sindelagsprincippet. Jeg mener som sagt, at dette kan kompensere for manglen på andre typiske egenskaber.

Men er det ikke et skønsmaleri? Man kunne hævde, at den oprindelige mindretalsbefolkning er assimileret i en grad, så den ikke har anden tilknytning til Danmark end sit forbrug af danske ydelser, at tilflytterne ligeledes lukrerer på statsstøtten, selv om de ikke har noget historisk krav på “ikke at blive glemt”, og at de tysktalende reelt ikke søger det danske, men blot en sprogskole eller i allerværste fald in-

Jeg frustreres selv over, at mange shopper uforpligtende rundt blandt de forskellige tilbud. Og jeg frustreres over et mangelfuldt kendskab til dansk kultur og danske samfundsforhold. Men man skal huske på at shoppingmentaliteten er vidt udbredt i dag. I Danmark er der stor tilstrømning til privatskoler, foreningslivet er i krise, og de sociale relationer bliver til flygtige netværksforbindelser. Tendensen er mere generel, end den er udtryk for en glidning fra det danske mod det tyske. Man skal ligeledes huske på, at det også nord for grænsen kan være så som så med kendskabet til dansk kultur, og at de sydslesvigere, som jeg umiddelbart frustreres over, ofte ikke kender Goethe og Willy Brandt bedre end I.P. Jacobsen og Jens Otto Krag.

Ved nærmere eftertanke må jeg sige, at jeg ikke så meget frustreres over en manglende vilje til det danske, men mere over en manglende vilje til at indgå i det konkrete fællesskab. Jeg frustreres over forældre, som sender deres børn i danske børnehaver og skoler uden at gøre et reelt forsøg på at lære dansk, eller stiller krav til skolen uden at have sat sig ind i dens værdigrundlag og særlige rammebetingelser. Men jeg må indrømme, at jeg nok dømmes for hårdt. Der er grænser for, hvad man kan forlange af mennesker med andre forudsætninger, og det er under alle omstændigheder noget ganske stort – og medbestemmende for identiteten – at vælge at sende sit barn i dansk skole.

I øvrigt er det værd at bemærke, at det danske foreningsliv i Sydslesvig har det bedre end nord for grænsen, at der her endnu findes meget af det som konservative gemytter nord for grænsen sukker efter, et forholdsvis tæt og nationalt orienteret fællesskab. Det

Ved nærmere eftertanke må jeg sige, at jeg ikke så meget frustreres over en manglende vilje til det danske, men mere over en manglende vilje til at indgå i det konkrete fællesskab.

må også fremhæves, at ganske mange tysktalende forældre oprigtigt identificerer sig med i hvert fald en del af de danske institutioners værdigrundlag, hvilket nok er mere, end man kan sige om mange rigsdanskere.

Grænser for støtteværdighed?

Er det nødvendigt at holde det danske mindretal “rent”, for at det kan gøre sig fortjent til støtte fra den danske stat? Naturligvis ikke. Hvorfor skulle det ikke være en legitim opgave for den danske stat at støtte en større befolkningsgruppe, som ønsker at styrke sit danske præg og udbrede dansk kultur, selv om den har en sammensat identitet? Dermed vedligeholdes jo under alle omstændigheder et stærkt kulturelt brohoved i grænselandet. På en måde er det ikke meget forskelligt fra situationen før 1864, hvor Slesvig og Holsten i endnu højere grad var et udvekslingssted for dansk og tysk kultur. Faktisk er der meget i den aktuelle udvikling i grænselandet, som burde bifaldes af de nationalkonservative med deres mere eller mindre udtalte “genforeningshåb”: den økonomiske udvikling binder Nord- og Sydslesvig stedse tættere sammen, dansk erhvervsliv vinder indflydelse syd for grænsen, og mange tyskere ser muligheder i at tage en dansk uddannelse og arbejde nord for grænsen. Man skal have en meget snæver opfattelse af det nationale, for ikke at se det som styrkelse af danskheden i grænselandet, også selv om udviklingen ikke er drevet af drømme om vajende Dannebrogslag.

Frygten for at man reelt giver et økonomisk tilskud til den tyske flertalsbefolkning

De angiveligt dansksindede nord for grænsen stiller krav af en type, som i mere dystre tider blev anvendt af de tyske myndigheder med det klare formål at reducere mindretallets størrelse og indflydelse.

stitutioner med mere forældrevenlige åbningstider eller mindre klassekvotienter end i den tyske skole.

Spørgsmålet er dog, hvorvidt problemerne drejer sig om mindretallets identitet eller er relevante for spørgsmålet om den danske statsstøtte. Det tvivler jeg på.

“Mine egne børn er mildt sagt noget usikre ved at høre sig omtalt som danskere. Men de kender alle Olsen Banden filmene, lytter til Nik og Jay (skønt de primært følger med i de tyske hitlister) og modtagelige for og leveringsdygtige i dansk humor, ironi, billedsprog og ordspil. Så trods deres uklare “sindelig” er de på mange måder meget danske”.

er ubegrundet. Der er næppe en krone af tilskuddet, som ikke på en eller anden måde bidrager til at styrke det danske islet i Sydslesvig. Det er rigtigt, at der er foreninger, hvor der ikke tales meget dansk, men de er alligevel en reklamesøjle for og indgangsdør til mindretallet.

Visse politikere af mere progressiv observans betragter udviklingen som en flerkulturel succeshistorie, men mener, at netop dette overflødigør statsstøtten: det danske er til-

strækkeligt populært til at klare sig selv, især hvis målet ikke længere er en ublandet mindretalskultur. Men det er en misforståelse. Uden støtte ville det danske islet i blandingskulturen hurtigt aftage markant. Det er ikke et spørgsmål om at lokke andre med materielle fordele, men simpelt hen om, at det koster at holde liv i en blandingskultur. Mindretalskulturen mangler stordriftsfordele og har brug for et ekstra løft for at kunne stå sig i forhold til flertalskulturen.

Det er rigtigt, at danskhed ikke kan være hvad som helst. Det er også rigtigt, at vi ikke kan undgå en reel identitetsdebat blot ved at henvise til foranderlighed og rummelighed, selv om den næsten uvægerligt fører til diskussioner om sindelig og nationalkarakter, som man af andre grunde gerne vil undgå. Men selv om der må være grænser, behøver de ikke være snævre eller lukkede.

Sendemandsmøde den 24. oktober

Ledelsesstruktur og vedtægter

Af Finn Slumstrup

Sendemandsmødet den 24. oktober afgør, om Grænseforeningen skal have nye vedtægter og ny ledelsesstruktur – eller om vi skal køre videre i de rammer, vi har haft i en længere årrække. Der har ganske vist været vedtægtsjusteringer i både 1999 og 2001, men med det forslag, der nu præsenteres for Sendemandsmødet, er der tale om meget klare ændringer i ledelsesstrukturen og en forenkling af vedtægterne.

Der kan derfor være grund til at under-

Therkelsen og Claus Jørn Jensen deltaget i arbejdet. Der er blevet slidt med både engagement og humør – skønt struktur og vedtægter jo ikke umiddelbart er det morsomste at bruge tid på!

Til gengæld er det uhyre vigtigt for foreningens drift og trivsel.

Hvad der er enighed om

Udvalget har i høj grad *lyttet* undervejs. Både på de mange møder, der blev holdt ud over landet i starten af processen, og til Hovedstyrelsens tilbagemeldinger på udvalgets forslag.

Derfor har vi kunnet afdække en bred grad af enighed om, at det skal stå klart i højere grad end hidtil, at Sendemandsmødet er Grænseforeningens øverste myndighed.

Hvis Sendemandsmødet er toppen, har der vist sig lige så stor enighed om, at lokalforeningerne er vores basis.

Derfor lå udvalget stille i et helt år, mens vor foreningskonsulent kørte landet tyndt og gav

mange lokalforeninger et såkaldt "serviceeftersyn".

Som et resultat af dette arbejde, har Grænseforeningen i dag mere end 20 lokalforeninger færre, end da udvalget startede arbejdet i januar 2006. Simpelt hen fordi en række foreninger indså, at de var blevet for små til at kunne udgøre et levende fællesskab, og derfor søgte sammen med naboforeningen eller foreningerne.

Der har også vist sig et klart flertal for, at lokalforeningerne fortsat kan slutte sig sammen i kredse. Hvor mange kredse, der skal

være, og hvordan den enkelte kreds vælger at organisere arbejdet, er ikke noget, der skal bestemmes oppe fra. Det afgør man selv rundt omkring i landet. Efter forslaget vil man fortsat fra hovedkontoret være parat til at støtte kredsarbejdet, så den eneste mærkbare forandring er, at såfremt forslaget vedtages, skal der være mindst to lokalforeninger for at man kan tale om, at de udgør en kreds.

Forslaget til ny struktur

Afgørende nyt er det til gengæld, at kredsene ikke længere har indflydelse på sammensætningen af foreningens ledelse.

Fra at have en hovedstyrelse på 40 medlemmer – hvoraf de 27 er kredsudpegede – går Grænseforeningen efter forslaget over til at have en bestyrelse på 15 personer, som næsten alle vælges direkte på Sendemandsmødet af lokalforeningernes sendemænd.

Lokalforeningerne inddeles med henblik på bestyrelsesvalget i fem regioner: Nordjylland, Midtjylland, Syddanmark, Sjælland og Hovedstaden. Kandidater til bestyrelsen kan kun opstilles af lokalforeningerne fra de forskellige regioner. Region Syddanmark får tre pladser i bestyrelsen, de øvrige regioner får to hver.

Alle vælges direkte af Sendemandsmødet for et år af gangen. Kandidaterne får lejlighed til at præsentere sig skriftligt i forbindelse med indkaldelsen til Sendemandsmødet og eventuelt også mundtligt på mødet forud for afstemningen.

Formanden vælges, som hidtil, af Sendemandsmødet for to år af gangen.

Bestyrelsen supplerer sig med 3 bestyrelsesmedlemmer med særlig sagkundskab. Dette som en følge af, at der har vist sig bred enighed om, også i den nye ledelsesstruktur, at fortsætte den praksis, vi kender i dag, som "tingvalgte hovedstyrelsesmedlemmer".

Bestyrelsen, der således når op på 15 medlemmer, vælger af sin midte to næstformænd, og de udgør sammen med formanden et for-

Fra at have en hovedstyrelse på 40 medlemmer – hvoraf de 27 er kredsudpegede – går Grænseforeningen efter forslaget over til at have en bestyrelse på 15 personer, som næsten alle vælges direkte på Sendemandsmødet af lokalforeningernes sendemænd.

strege, at det ikke er et udslag en ny formands ønsker om forandring, der ligger bag. Tværtimod, så lå det på bordet som et vilkår, da jeg blev valgt i oktober 2005, at der straks skulle påbegyndes et arbejde med at forenkle og lette foreningens struktur – og at formanden skulle være i spidsen for arbejdet.

Gennem alle knap fire år har det udvalg, som har været drivkraft i processen, bestået af Jens Andresen, Carsten Dalgaard, Svend Kristiansen, Jytte Nielsen og undertegnede, med Knud Enggaard tilknyttet som særlig sagkyndig. Fra sekretariatet har Knud-Erik

til afstemning

Fra Sendemandsmødet 2008. Det skal i de nye vedtægter stå klart i højere grad end hidtil, at Sendemandsmødet er Grænseforeningens øverste myndighed.

Foto: Povl Klavsén

mandskab på tre personer til afløsning af det nuværende Forretningsudvalg på syv medlemmer.

Vedtægtsforslaget i dets helhed kan studeres på Grænseforeningens hjemmeside.

Proceduren op til afstemningen

Hovedstyrelsen gav på sit møde den 28. marts opbakning til, at Struktur- og vedtægtsudvalget kunne arbejde videre med det forslag, der var blevet præsenteret for styrelsen.

Forslaget blev derefter sendt til høring i samtlige lokalforeninger med tilbagemelding inden 1. juli.

Den 4. august gennemgik udvalget alle de besvarelser, der var indkommet, og foretog som følge af tilbagemeldingerne en række justeringer i vedtægtsforslaget, som derefter var klar til præsentation på Hovedsty-

relsens møde på Christianslyst den 22. august.

Den 2. september vil der, sammen med indkaldelsen til Sendemandsmødet, udgå brev til alle lokalforeningsformænd, hovedstyrelsesmedlemmer og udvalgsmedlemmer med det endelige forslag.

Skriftlige ændringsforslag til det fremsendte skal derefter være Struktur- og vedtægtsudvalget i hænde senest den 28. september.

Udvalget holder sit sidste møde den 9. oktober, hvor de indkomne ændringsforslag behandles og de sidste forberedelser til den afgørende behandling på Sendemandsmødet træffes.

Mød op på Sendemandsmødet

I udvalget tør vi godt sige, at vi i processen har været ude i alle kroge af Grænseforeningen.

Det er derfor vigtigt, at vi afslutter det hele med en afgørelse, der hviler på et solidt grundlag. Det indebærer, at det er meget ønskeligt, at mere end 2/3 af vore 99 lokalforeninger er repræsenteret på Sendemandsmødet i Vingsted.

I år er mødet kun på en enkelt dag, så der skulle ikke være nogen begrundelse – heller ikke af økonomisk art – for ikke at deltage. Det er vigtigt, at afgørelsen om, hvorvidt Grænseforeningen skal have ny ledelsesstruktur og nye vedtægter, træffes af et så repræsentativt Sendemandsmøde som muligt.

FERIEBARN VALGTE SELV SINE FERIAVÆRTER

245 ferieborn fra Sydslesvig har i år været på ferieophold i Danmark. Flere af Grænseforeningens lokalforeninger har gjort et stort stykke arbejde. Fra Herning er der en særlig historie.

Det er efterhånden mange år siden, 70-årige Per og 68-årige Yvonne Balch Sørensen sidst havde et feriebarn fra Sydslesvig på ferie. Men i går hentede de atter ét på stationen på Herning Banegård, otte-årige Bahne. Det er helt særlige omstændigheder, som har gjort, at de atter har valgt at være en slags reservebedsteforældre.

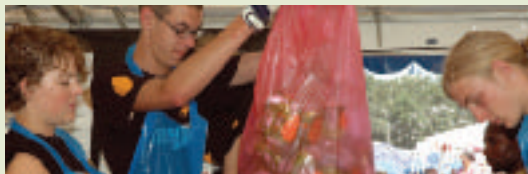
For 40 år siden havde parret Bahnes mor, Silke, som feriebarn. Egentlig havde de mistet kontakten til hende, men for otte år siden var de på besøg i Tyskland. De kørte rundt i et område, som de havde været i tidligere, men for mange år siden. Pludselig stoppede Yvonne Balch Sørensen bilen. Hun var sikker på, at det sted, de netop havde passeret, engang havde været bolig for et af deres ferieborn gennem tre år, pigen Silke.

Yvonne Balch Sørensen bankede på og spurgte efter hende. Det gav ikke umiddelbart resultat. Efter lidt snak frem og tilbage viste det sig dog alligevel, at husets beboere vidste, hvem Silke var, og kort tid efter stod Per og Yvonne Balch Sørensen med hendes telefonnummer i hånden.

Herning Folkeblad 23. juli

Per og Yvonne Balch Sørensen fra Herning modtog 22. juli et feriebarn fra Sydslesvig, otte-årige Bahne. For 40 år siden havde parret Bahnes mor som feriebarn.

ROSKILDEFESTIVAL SYNLIGGØR DET DANSKE MINDRETAL

Grænseoverskridende Ungdom [GOU]'s helt store projekt har igen i år været Roskilde Festival. 125 unge sørgede for at festivaldeltagerne på Camping Øst kunne komme af med deres tomme dåser og flasker. Det er en rigtig god platform i forhold til at synliggøre det danske mindretal. De festlige og uformelle rammer giver en åben og nysgerrig dialog. Desuden giver det penge i kassen til [GOU]'s aktiviteter.

“Det har virkelig været en oplevelse. Generelt synes jeg, at det var utroligt, hvor godt det gik for os, selvom der var mange medarbejdere og også mange, som ikke kendte hinanden i forvejen. Men det er jo også altid det spændende at lære nye mennesker at kende,” siger Ronja Mumm efter en veloverstået Roskilde Festival. Hun var en af de 125 unge, der havde sagt ja tak til at hjælpe [GOU] med at passe pantboden på fe-

stivalens campingareal Øst. Hun bliver suppleret af Sebastian Blitz, der synes, der var en god stemning og et godt arbejdsmiljø i pantboden. For Pernille Flensted, der er med for tredje år, er der ingen tvivl: “Jeg synes, det gik fantastisk godt i år. Selv i meget travle perioder kørte det hele uden problemer, og de unge kløede på med godt humør og stor arbejdsomhed!”. Den opfattelse deles også af lederen af Flaskepatruljen, Max Madsen. Hvis det stod til ham, må [GOU] gerne overtage alle pantboder på pladsen. “I Øst er der styr på tingene og deres sorteringsfejlprocent er meget lille. Det kunne nogle af de andre godt lære af”, siger han. Med deres positive tilgang til et ellers surt og beskidt arbejde er de unge med til at give [GOU] og Grænseforeningen en positiv opmærksomhed, der rækker både op i festivalens system og ud på festivalpladsen.

EN GAVE PÅ 1 MILLION GIVER ET PÆNT REGNSKAB

Grænseforeningens regnskab for 2008-09, som fremlægges på Sendemandsmødet den 24. oktober, blev betydeligt bedre end budgetteret. Der var forudset et underskud på ca. 1.8 mio. kr. på foreningens drift, men underskuddet endte med at blive 153.000 kr. Den meget store forbedring skyldes dels et ekstraordinært stort tilskud fra Grænsefonden, dels en gave på 1.0 mio. kr. fra et medlem af foreningen.

Hovedstyrelsen har tidligere godkendt et underskud på op til 1 mio. kr. i 2007-08 og op til 2.0 mio. kr. i årene 2008-09 og 2009-10, og samtidig besluttet, at der fra 1. april 2010 skulle forelægges et driftsbudget som balancerer. De to første års underskud blev betydeligt mindre, nemlig 349.000 kr. i 2007-08 og som nævnt 153.000 kr. i 2008-09. Hvor der i de to regnskabsår var forudset et samlet underskud på 3.0 mio. kr. endte det med et samlet underskud på ca. 500.000 kr.

De meget tilfredsstillende resultater set i forhold til budgetterne skyldes alene ekstraordinære tilskud og gaver, som der ikke budgetteres med. I indeværende regnskabsår budgetteres der med et driftsunderskud på 1.9 mio. kr.

GRÆNSELAND – KRIG OG KULTUR – BOG OG KONFERENCE

Grænseforeningens pædagogiske konsulent, Gunvor Vestergaard, er ankerkvinde bag bogen "Grænseland – krig og kultur", som udkommer til efteråret. Bogen er beregnet til undervisning i gymnasiet i fagene historie, dansk, tysk og samfundsfag. Hvert fag bidrager med sit fags teorier og metoder i oversigtskapitler, hvortil der er knyttet tekster og billeder.

Bogen får en tilknyttet hjemmeside. Materialet skal give eleverne en række redskaber til at forstå det, som er anderledes og herved bidrage til at styrke elevernes interkulturelle kompetencer. Gennem beskæftigelsen med det danske og det tyske mindretal – med mennesker, der i geografisk og identitetsmæssig forstand lever i et grænseland – får eleverne en mulighed for at udvide deres synsfelt og forståelse af, hvad det vil sige ikke at have et entydigt nationalt tilhørsforhold.

I introduktionsmaterialet til bogen forklares: "For mange gymnasieelever er det en aha-oplevelse af de store, når det går op for dem, at der bor mennesker syd for grænsen, hvis nationale identitet har været under voldsomt pres gennem områdets århundrelange blodige historie. Bogen beskriver bl.a. de unge i Sydslesvig, der føler sig danske, men samtidig oplever deres dobbeltidentitet dansk/tysk som en gevinst – ikke kun for dem selv, men også for de samfund, de lever i. Deres betragtninger sætter den danske monokultur i perspektiv, og kan bidrage til at få danske gymnasielever til at reflektere over deres egen kulturelle identitet. Det er bogens intension at medvirke til at starte en proces hen mod en refleksion og en mere differentieret opfattelse af henholdsvis det fremmede og det danske".

Bogen og dens anvendelsesmuligheder i undervisningen præsenteres på et kursus for gymnasielærere, som Grænseforeningen afholder på Christianslyst i Sydslesvig 1.-3. november. Der er foredrag om kultur og identitet og grænselandets historie og studietur til bl.a. Duborg-Skolen og Flensborg Avis

Bogen "Grænseland – krig og kulturmøde" er skrevet af Mette Hermann, Finn Jensen, Hans Jørgen Lych Larsen, Gunvor Vestergaard og Merete Vonsbæk, og udkommer på Forlaget KLIM til efteråret. Bogen bliver anmeldt i GRÆNSEN ved udgivelsen.

Gunvor Vestergaard er pædagogisk konsulent i Grænseforeningen og er ankerkvinde i ungeudvalget [GOU], kurser og bogudgivelser.

DE UNGE PÅ BANEN

Grænseoverskridende ungdom [GOU] er Grænseforeningens ungenetværk. På nuværende tidspunkt er der en gruppe i Århus og en gruppe i København. Begge steder er det primært unge med rødder i Sydslesvig, der er de drivende kræfter. Udgangspunktet er en forholdsvis løs struktur, hvor alle interesserede kan deltage i initiativmøder, komme med forslag til arrangementer og melde sig til at stå for forskellige aktiviteter. Ideen er, at man kan lægge sine kræfter i netop det, man brænder mest for. Både i Århus og København har der været afholdt flere arrangementer af social karakter. I Århus har en del af de unge desuden deltaget i flere af den lokale Grænseforenings arrangementer, og lokalforeningen har ydet økonomisk støtte til nogle af de unges arrangementer.

På nuværende tidspunkt er der en række ideer til aktiviteter i efteråret. Retorikkursus, sønderjysk kaffebord, ølsmagning, filmaftener – for at nævne nogle. Der er stor interesse for at være i dialog med de lokale Grænseforeninger og gerne lave fælles arrangementer.

[GOU] har også fået sin egen hjemmeside www.gou.dk. Desuden er der også en gruppe på Facebook, som bliver brugt flittigt bl.a. til at indkalde til møder og arrangementer.

GRÆNSEFORENINGEN I DANSK SPROGNÆVN

Kulturminister Carina Christensen har udnævnt Grænseforeningens generalsekretær, Knud-Erik Therkelsen, til medlem af repræsentantskabet for Dansk Sprognævn,

Dansk Sprognævn har tre hovedopgaver: at følge sprogets udvikling, fx ved at registrere nye ord, at svare på spørgsmål om dansk sprog og sprogbrug, at fastlægge den danske retskrivning og redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog.

Repræsentantskabet består af 30 repræsentanter for forskellige institutioner og sammenslutninger, som arbejder med det danske sprog, fx Stats-, Justits- og Undervisningsministeriet, universiteterne, radio og tv samt lærernes, journalisternes, forfatterens og skuespillernes foreninger – og nu også Grænseforeningen. Medlemmerne udpeges for 3 år ad gangen. Knud-Erik Therkelsens medlemskab løber frem til udgangen af 2012.

På de indre linjer

Så begynder et nyt foreningsår i Grænseforeningen. Mange af vore næsten 100 lokalforeninger har travlt med at udsende programmer for det kommende års arbejde med foredrags- og sangaftener, ture til Sydslesvig og andre aktiviteter.

Men for Grænseforeningen og mindretallet bliver dette år ekstra spændende. Hovedstyrelsen nikkede for tre år siden til, at foreningen i omstillingsperioden fra primært pengeindsamlende til folkeoplysende organisation har måttet budgettere med betydelige underskud. Selv om underskuddene ikke er blevet så voldsomme som frygtet, er det aftalen, at foreningen for det kommende regnskabsår skal fremlægge et budget, der balancerer, og det helst uden at aktivitetsniveauet falder.

Vi venter med spænding på undervisningsministeriets lovforslag om tilskud til det danske mindretal i Sydslesvig, som fremsættes ved Folketingets åbning. Bertel Haarder sagde i sidste nummer af Grænsen, at han synes, "at både mindretallet og Grænseforeningen skal satse på to ting: Oplysning i grænselandet og oplysning om grænselandet. Hermed siger jeg også, at det vil være en god idé, hvis mindretallet blev mere nordrettet i noget af deres arbejde". Der er således god grund til at satse på oplysningslinjen.

Samtidig har undervisningsministeren nedsat et såkaldt Folkeoplysningsudvalg, som skal se på de rammer folkeoplysningen i Danmark arbejder under. Vi arbejder for, at det store arbejde, der udføres i vores lokalforeninger anerkendes som folkeoplysende virksomhed og støttes som sådan.

Efter et langt og grundigt arbejde i Struktur- og vedtægtsudvalget lægges nu et helt nyt vedtægtsforslag frem for Sendemandsmødet den 24. oktober på Vingsted Centret. Forslaget giver foreningen nye og slankere rammer at virke under med et mere direkte demokrati og dermed mere holdningsbase-rede debatter. Se formandens artikel herom andet steds i dette nummer.

En af de vanskeligste opgaver er at få gang i et ungdomsarbejde. Grænseforeningens deltagelse i Roskilde Festivalen har været en ubetinget succes, men det er en stor udfordring at omsætte den store festivaloplevelse

til et langt sejt engagement i opbygningen af et ungdomsnetværk for slet ikke at tale om et ungdomsarbejde.

Grænseforeningen har fået plads i Dansk Sprognævnets repræsentantskab, og vi vil der få mulighed for at tilkendegive vores holdninger omkring det danske sprogs fremtid i en globaliseret verden. Det er ingen hemmelighed, at Grænseforeningen med sit kendskab til udviklingen i grænselandet i tidligere århundreder ser med skepsis på den aktuelle mangel på forståelse for, at sproget skal værnes.

Senere på efteråret udkommer et nyt undervisningsmateriale for gymnasieskolen, som på en helt ny måde inddrager grænselandet og mindretallet i undervisningen.

Vores kontor er blevet slanket mens informationsarbejdet er intensiveret. Grænsen læses med stor interesse langt uden for medlemsskaren, og hjemmesiden formidler oplysning om grænselandet og mindretallet til flere tusinde hver måned. Samtidig står vi godt rustet til at påtage os nye projekter, som kan synliggøre det danske mindretal i den danske offentlighed. Projekter som forhåbentlig vil komme i årene fremover.

Der er således masser af liv i Grænseforeningen, som peger frem mod de næste årtiers udfordringer.

Vi venter vi med spænding på undervisningsministeriets lovforslag om tilskud til det danske mindretal i Sydslesvig, som fremsættes ved Folketingets åbning.

Foto Bardur Eklund

September

19/9: SSW, Sydslesvigsk Vælgerforening, holder landsmøde i Husum.
23-27/9: FUEN, paraplyorganisationen for nationale mindretal i Europa, holder kongres Bruxelles.
28-30/9: Seksmandsudvalgets budgetmøder i Sydslesvig.

Oktober

1/10: Teatret Mungo Park i Kolding har premiere på "Grenzen". Spilles frem til 12/11, torsdag-lørdag.
23-24/10: Grænseforeningens forretningsudvalg og hovedstyrelse holder møde på Vingsted Centret.
24/10: Sendemandsmøde på Vingsted Centret.
29/10: Fællesrådsmøde i Dansk Skoleforening.

November

12/11: Teatret Mungo Park i København opfører "Grenzen". Spilles frem til 21/11, torsdag-lørdag.
12-13/11: Kursus på Christianslyst for efterskolelærere og lærere ved danske skoler i Sydslesvig.
14/11: SSF, Sydslesvigsk Forening, holder landsmøde i Husum.
21/11: Sydslesvigs danske Ungdomsforening, Sdu, holder hovedsendemandsmøde på Christianslyst.

December

11/12: Grænseforeningen holder forretningsudvalgsmøde.

Søndag den 30. august
kl. 13-16 er der folkefest
på Danmarks tag.

FOLKEFEST PÅ DANMARKS TAG

Søndag den 30. august er der folkemøde på Ejer Bavnehøj. Det lyder som noget, der var en gang. Møderne, med en klang af 1800-tal, lå da også stille i en årrække. Men i år kan man fejre 25 års jubilæum for folkemøderne i nyere tid på Danmarks (næsten) højeste punkt. Samtidig markeres 85 års jubilæet for det karakteristiske tårn, som man om ikke andet kender fra turen op og ned ad motorvejen, og som bærer inskriptionen "Rejst af det danske folk og Nordslesvig genforenet med moderlandet i 1920".

Komiteen for folkemøderne på Ejer Bavnehøj – for en sådan eksisterer, vedholdende og ihærdig til at skaffe penge og opmærksomhed – fejrer i år jubilæet med et ekstraordinært program. Hovedtalerne er undervisningsminister Bertel Haarder og landdagsmedlem i Slesvig Holsten Anke Spoorendonk, der giver deres bud på udfordringer og

værdier. Skuespilleren Jesper Klein medvirker i et historisk festspil sammen med lokale skoleelever. Der er opvisning af gymnaster, folkedansere og kor. Madkurven kan indtages undervejs.

"Hensigten med folkemøderne er, historisk set, at markere fællesskabet med det danske mindretal i Sydslesvig. Og det er fortsat et væsentligt ærinde. Men folkemødet anno 2009 er på samme måde som fx Rebild Festen og Sankt Hans lige så meget en god anledning til at fejre vores demokrati og hygge sig med familie, gode venner og bekendte på en smuk plet i Danmark", siger Bjørn Nils Ebbesen, der er formand for Folkemøde-komiteén

En bavnehøj var i gammel tid et sted, hvor man tændte signalbål for at advare militær og befolkning, hvis fjenden var på vej. Ejer er vores mest kendte bavnehøj.

MINDRETALSERFARINGER GIVER NYE PERSPEKTIVER

At vokse op indenfor det danske mindretal har først og fremmest hjulpet mig med til at se verden udenfor mine egne fire vægge. Det har hjulpet mig med at tænke internationalt og understøttet min begejstring for at arbejde på tværs af internationale grænser. Gennem udveksling i sammenhæng med det danske mindretal så som skolebytning, danske pennevenner, højskoleophold, YEN (Youth of European Nations) og Euroskola skete dette meget tidligt i mit liv. Nu, som studerende, har jeg muligheden for at sætte mine erfaringer i perspektiv og løfte dem op til nye niveauer – til samarbejde med studerende på tværs af kontinentale grænser.

Ved konstant at have forskellige kulturer omkring mig får jeg desuden erfaringer, som giver mig nye ideer og inddrager nye perspektiver i et fortsat arbejde med mindretal.

*Felix Haufe, student fra Duborg-Skolen, studerende på CBS og aktiv i Grænseforeningens ungenetværk [GOU],
Flensborg Avis 25. juli.*

30.000 FONDE – EN AF DEM ER CLAUS SØRENSENS FOND

Vi lever i et land med fonde og legater, som velmenende sjæle har stiftet til folkegavn for eftertiden, og som vi kan søge til alle formål mellem himmel og jord. Uden disse fonde var der mange ideer, der aldrig blev til virkelighed og mange gode formål, der ikke kunne eksistere.

Grænseforeningen for Esbjerg og Bramming oplyser i deres medlemsblad, at de for anden gang modtager penge fra Claus Sørensens Fond, denne gang 30.000 kr. med beskeden, "at de bedes anvendt til støtte for børn af dansksindede forældre i Sydslesvig".

I Esbjerg og Bramming vil de lade støtten gå til lejrskolehjemmet Ve-

sterled på Holmsland Klit, som ejes af Grænseforeningen i de gamle amtskredse Ribe og Ringkøbing. Vesterled er meget benyttet af Dansk Skoleforening i Sydslesvig, som årligt sender ca. 1000 skolebørn på lejrskoleophold på stedet. I den sydslesviske skoleferie er Vesterled rammen om en feriekoloni – i år for 60 sydslesviske børn, som det ikke er lykkedes at finde danske ferieværter til.

Der vides ikke meget om Claus Sørensen, skriver de fra Esbjerg og Bramming. En beskeden mand, kan man forstå. Der eksisterer ikke engang et billede af ham, men det siges om ham, at han var "af gammel id og dansk oprigtighed".

DANSKERNE ER SAMMENLIGNET MED ANDRE LANDE EKSTREMT STOLTE AF VELFÆRDSSTATEN

Sådan udtaler professor Jørgen Goul Andersen, der er velfærdsforsker på Aalborg Universitet til Jyllands-Posten, som i juli måned i en række artikler satte fokus på danskhed og dansk identitet. Vi har klippet fra en af artiklerne.

Danskerne har en mentalitet som en fir-længet fynsk bondegård: Vi er små og hyggelige og lukkede udadtil, men tager gerne imod gæster – så længe et kendetegn ved gæster er, at de rejser hjem igen.

Sådan lyder definitionen af den danske mentalitet fra professor Uffe Østergaard fra Copenhagen Business School, som bl.a. forsker i nationer og identitet.

“Det er Danmarks paradoks, at vi er en stærk handelsnation med en åben økonomi, men samtidig er kulturelt og politisk lukkede. Vores velfærdsstat er netop ikke universel – den er for en klub af særligt udvalgte – og vi har indrettet os sådan, at vi ikke bare kan lukke alle ind i klubben,” siger Uffe Østergaard.

Konklusionen blandt både et stort flertal af befolkning og politikere er nemlig, at de forholdsvis åbne danske kasser i velfærds-systemet ikke harmonerer særlig godt med åbne grænser.

Den danske model er også det, som vi danskere er mest stolte af ved at være dansker.

(...) En meningsmåling, som Rambøll/Analyse Danmark har lavet for Morgenavisen Jyllands-Posten, sætter velfærdsstaten og demokratiet klart højest, når et repræsentativt udsnit af danskerne skal pege på, hvad de er mest stolte af.

Hvad er danskhed?

Ifølge forskerne kan danskerne i kort form beskrives som et folk med stærke demokratiske værdier. De er lykkelige sammenlignet med andre folkeslag, stolte af deres land og har stor tillid til samfundets institutioner.

Men hvad er danskhed egentlig for en størrelse? Når vi taler om danskhed i et positivt perspektiv, bliver der peget på demokratisk sindelag, jævnhed, tolerance, frisind, ligefremhed og antiautoritetstro.

I den negative ende hedder det selvtilstrækkelighed, tillukkethed, ufunderet bedreværd, smålighed og dyrkelse af janteloven.

Ifølge forskerne er den nationale identitet, som ikke mindst opstod i 1800-tallet,

snævert knyttet til opbygningen af nationalstater.

Her kan man dels adskille danskerne fra andre folkeslag via de nationale grænser og samtidig samle danskerne om noget fælles: Sprog, samfundssystem og kultur.

Opfattelsen af, hvad der er særligt dansk, har skiftet gennem historien.

Holberg bestemte således i 1729 den danske nations art og egenskab som lydighed mod øvrigheden og med middelmådigheden som dyd. Grundtvig beskæftigede sig i mange af sine sange og skrifter med danskheden.

I 1836 definerede han det særligt danske som »enheden af kongehånd og folkestemme, fædreland og modersmål.« Op til

Grundlovens indførelse i 1849 argumenterede de nationalliberale kræfter for, at en fri forfatning var den oprindelige og dermed ægte danske styreform. Dermed blev et demokratisk sindelag i denne periode gjort til et centralt træk ved danskheden.

National renæssance:

“Det nationale har derimod fået en renæssance” siger Uffe Østergaard.

Sociologen, professor Peter Gundelach fra Københavns Universitet, der i en årække har beskæftiget sig med national identitet og danskernes særpræg, er enig: “Folk oplever en tilknytning til deres lokalområde og deres land. EU derimod har ikke skabt en højere fælles identitet. Man kan sige, at den globale verden organiserer sig i

Velfærdsstaten er det vigtigste for danskerne, når vi skal forklare os selv. Kampen for velfærd er efterhånden det eneste, der kan få os til at gå i demonstration. LO-formand Hans Jensen under velfærdsdemonstrationerne i 2007.

Foto Scanpix

nationale enklaver, og indtil nu har vi kun set demokratiet fungere i nationale stater”.

Peter Gundelach taler om en “banal nationalisme”: “Folk er optaget af de nære ting. Samtidig med at vi har en globalisering, oplever folk stadig en meget tæt tilknytning til deres egen nation”. Han peger på, at sproget er helt afgørende i den sammenhæng.

“Sproget er utroligt vigtigt, men der kan også være andre ting som f. eks. påklædning, der bekræfter det nationale. Herhjemme har flaget en helt anden og langt mere folkelig betydning end i mange lande, hvor det først og fremmest er noget mere fjernt symbol tæt knyttet til staten”.

Jyllands-Posten 26. juli

HVOR SVÆRT KAN DET VÆRE?

Danske politikere med engagement i Sydslesvig har på det seneste ytrret deres misnøjelse med, at de sydslesvigske organisationer ikke kan finde fælles fodslag. Organisationernes manglende evne til kommunikation og samarbejde er senest kommet til udtryk ved at Dansk Skoleforening for Sydslesvig søger optagelse i den europæiske mindretalsorganisation FUEN, hvor allerede Sydslesvigsk Forening har sæde. Fordi man ikke kan samarbejde om en repræsentant.

Formand for Seksmandsudvalget, Kim Andersen (V) udtalte i årets første nummer af GRÆNSEN: “De sydslesvigske organisationer bruger for megen tid på interne skænderier. Hvis de begynder at se sig selv som en del af en større sag, vil de automatisk holde op med indbyrdes slagsmål, som i længden er trættende for andre og ødelæggende for samarbejdet”.

Undervisningsminister Bertel Haarder sagde det på diplomatisk ministervis i forrige nummer af GRÆNSEN: “Jeg har bemærket, at nogle siger, at de sydslesvigske organisationer er for stivnede og står i vejen for en progressiv udvikling”.

Om stridighederne placerede redaktør og tidligere formand for Grænseforeningen, Bent A. Koch, følgende bredside i en kronik i Flensborg Avis 7. juli.

“Et større problem er mindretallets evindelige diskussion om sine organisatoriske forhold. Jeg ved godt, at det ikke er god tone, at vi nordfra blander os. Alligevel siger jeg: Nu må diskussionen om Det sydslesvigske Samråd standse. Den er trættende til det uudholdelige og uværdig. Er man i tvivl om, hvem der er “den største i himmerige”, som jo allerede disciplene sloges om, kan man spørge sig selv, hvilken organisation, der er den største, og favner bredest, fordi de fleste er medlemmer af den, uanset om de har børn i skole, frekventerer kirken, er med i en idrætsklub eller sidder på plejehjem. Hvor svært kan det være? Og hvor længe skal det vare?”

EN NY NABO MOD SYD?

Når delstatsregeringen i Slesvig-Holsten netop er brudt sammen, sker det på baggrund af en dramatisk gældsfælde, der er ved at klappe i. Nyvalget (formentlig den 27. september) er derfor også historien om, hvor galt det kan gå for offentlige økonomier, der ikke udviser rettidig omhu. Den kommende valgperiode kan være afgørende for, om Danmark må indstille sig på en ny nabo mod syd.

(...) Ganske vist vil Forbundsrepublikken næppe lade Slesvig-Holsten gå i betalingsstandsning, men det er tvivlsomt, om delstaten kan overleve udfordringen som selvstændig enhed.

Med stigende styrke diskuteres derfor en fusion af flere nordtyske delstater til en bæredygtig enhed. “Nordelbien” kunne være et passende navn, og Hamborg og Slesvig-Holsten har allerede styrket samarbejdet ved at fusionere flere forvaltninger – samt den kriseramte bank.

Siden 1867 har Danmarks nærmeste nabo mod syd været Slesvig-Holsten, sammensat af hertugdømmerne Lauenborg, Holsten og ikke mindst Slesvig, hvis nordlige del i 1920 blev genforenet med kongeriget og hvis sydlige del – Sydslesvig – rummer et dansk mindretal på små 50.000 borgere.

Måske skal Danmark snart indstille sig på en ny nabo mod syd. Indtil da er der god grund til at følge forløbet med spænding.

Uddrag af kronik i Jyllands-Posten 25. juli af Simon Faber, informationskonsulent for det danske mindretal i Sydslesvig med mindretallets kontor på Christiansborg som arbejdsplads.

NOGET FOR NOGET – HVOR MEGET I BYTTE FOR EN LØVE?

Det har skabt national opmærksomhed og blevet en mediehistorie, at Istedløven skal flyttes fra København til Flensborg. Men på Christiansborg og i museumsverdenen ytres det nu, at det måske ender med, at den forbliver som københavnerløve. GRÆNSEN har talt med politikere tæt på regeringen, som siger, at man ikke var orienteret om, at der ikke var enstemmighed i Flensborg byråd. Ligesom man er forbavset over, at der tilsyneladende ikke er enighed om dens placering.

En fritgående løve i Flensborg dur ikke.

Der er gået politik i løven. I vores noget-for-noget-samfund fremkommer naturligt tanker om, at tyskerne skal have en gestus til gengæld. Og hvorfor ikke?

Museumsinspektør Peter Dragsbo på Museet på Sønderborg Slot har udsendt en pressemeddelelse, hvor han spørger, hvad vi kan gøre til gengæld fra dansk side. Og han svarer selv med tre forslag:

“... den store Bismarck-statue, der indtil 1919 stod på det tyske samlingssted Knivsbjerg ved Aabenraa, kom tilbage fra sin landflygtighed på Aschberg ved Eckernförde. Men der er vist ikke en eneste, heller ikke i det tyske mindretal i Sønderjylland, der ville synes om den idé.

En anden og mere nærliggende idé ville være, at vi for alvor fik sat gang i opsætningen af tosprogede vej- og byskilte i det sydlige Sønderjylland. Syd for grænsen er man allerede i fuld gang med at opsætte vejskilte på tysk og dansk. Og ude i Europa er der snart tosprogede skilte i alle områder, hvor der er nationale mindretal”.

En tredje gestus kunne være, at vi endelig fik en politik for bevaring af den tyske kulturarv i Sønderjylland (...) For ligesom tyskerne har og anerkender, at de har et ansvar for dansk arkitektur syd for grænsen (f.eks. C.F. Hansens pragtfulde bygninger i Altona), har vi også et ansvar for “de andres” kulturarv.”

Det sidste ord er givet ikke sagt om den gode løve, og da den nævnte flyttedato først er i 2012, er der plads til mange ord endnu. Hvis ikke en løvetæmmer melder sig på banen med et columbusæg.

JAMEN, JEG KA' JO ENGELSK

Unge danskere lærer færre fremmedsprog, og dét kan ende med at gøre nationen fattigere både økonomisk og kulturelt. Sådan advarer en enig front af forskere, undervisere og folk fra erhvervslivet, som blandt andet opfordrer til, at der sættes tidligere ind med tysk i folkeskolen, og at faget gøres obligatorisk.

I danskernes egen bevidsthed har vi altid været dygtige til at tale flere fremmedsprog. Som standard engelsk og tysk, men mange har også i gymnasieårene lært mindst ét sprog mere, typisk fransk, spansk eller sågar – dengang i 70'erne – russisk!

But those days are apparently over and gone with. Alle tal tyder nemlig på, at Danmark er på vej til at blive tosproget, eftersom flere og flere unge kun for alvor får lært ét fremmedsprog: engelsk.

Det vækker blandt andet bekymring hos erhvervslivet; ikke mindst i lyset af, at Danmarks største handelspartner er Tyskland

“Alle ved for eksempel, at når Danmark ikke er bedre repræsenteret med eksport til Frankrig, så skyldes det sprogbarrieren. Selvfølgelig kan franskmænd og for den sags skyld tyskere forstå engelsk. Men man kommer helt anderledes langt i forhold til at sælge noget til dem, hvis man kan begå sig hjemmevant på deres modersmål”, siger viceformand i Dansk Industri, Bo Stærmosen.

I Tysklærerforeningen er gymnasielærer og næstformand Allan Jensen bekymret over den faldende interesse for sprog.

“Vi bliver noget enøjede, ikke? Og amerikaniserede. At lære sprog er at åbne op for andre kulturer – og tysk er jo for eksempel det største sprog i Europa og tales af 100 millioner mennesker. Hvis du virkelig vil sælge noget til dem, er det enormt vigtigt at kunne sproget. Men det gør ikke indtryk på de unge. De tænker ikke så langt”, siger Allan Jensen.

“I dag er det groft sagt de unge, der styrer, hvilke fag, der eksisterer og ikke eksisterer i folkeskolen, gymnasiet og på universiteterne. Men jeg synes, vi som samfund bør beslutte, at det har værdi at kende andre kulturer og kunne kommunikere med dem”, lyder kommentaren fra Sabine Kirchmeier-Andersen, der er direktør i Dansk Sprognet.

Uddrag fra artikel i Flensborg Avis 9. juli

OH, DANMARK

Erhvervsmanden Asger Aamund

Forfatteren Klaus Rifbjerg i kronik i Politiken 19. juli:

GIV OS DANMARK TILBAGE

Der er ikke meget at komme efter i den aktuelle politiske situation, hvor Socialdemokraterne ivrigt forsøger at efterabe de stemmeslugende DF'ere, SF melder sig som krigsparti og den udmærkede Margrethe Vestager ikke aner, hvilket ben hun skal stå på. Svaret på, hvordan man danner en regeringsfæhig opposition, ikke alene blæser i vinden, det storblaffer – stort set fordi ingen aner, hvordan man tækkes folket (dvs. vælgerne) og derfor føler sig kaldet til at gøre porten til den fuldkommen hovedløse populisme større og større og større (...)

'Giv os Danmark tilbage'.

Ærlig talt – for at sige det mildt: go play with yourself in a corner! Vi har Danmark, men Danmark er ikke blot klitter og marehalm og sand og himmel og hav, Danmark er en sindstilstand og eksisterer kun, så længe vi er i stand til at bevare og forsvare dets anstændighed eller – for at sige det på en anden måde – til Dansk Folkeparti og resten af VKO stjæler landet fra os og forvandler det til ukendelighed.

At udlandet efterhånden ser med skepsis på fædrelandets forandring kan ikke undre. Fra at være genstand for beundring er vi nu genstand for undren, for hvordan kan et land, som med kløgt og solidaritet var i stand til at forvandle sine egne nederlag til ubetinget social succes, pludselig vise et så grimt og fortrukket ansigt, som Danmark gør med sin aktuelle flygtningepolitik – for bare at tage et eksempel? Hvad er det, der sker med os? Er det virkelig, som Kierkegaard og Grundtvig frygtede, pøbelen, der har taget magten?

og forfatterne Klaus Rifbjerg og Bent Østergaard har hen over sommeren givet Mor Danmark et par ord med på vejen

Selvfølgelig ikke, men så alligevel: Giv os demokratiet tilbage, det lyse, udemagogiske, verdensglade demokrati.

Som fædrene drømte om, men som Fanden nu har taget.

Forfatteren Klaus Rifbjerg har sammen med forfatterkollegaen Bent Østergaard og erhvervsmanden Asger Aamund brugt sommeren til at give Mor Danmark et par ord med på vejen.

Foto Scampix

Bestyrelsesformand Asger Aamund i Berlingske Tidende 19. juli

MOR DANMARK SKAL SKILLES

Vi er på vej ind i et smilende og venligt DDR, et altomfattende omsorgssamfund, hvor mindretallet af skaffedyr er styret af flertallet af klienter, og hvor den politiske magt tilfalder det parti, der tilbyder klienterne det pureste guld og de grønneste skove (...)

Fimbulvinteren har sænket sig over Christiansborg, hvor der indsamles edder og galde til det endelige opgør om ansvaret for velfærdsstatens Untergang.

Vi er endt som en dybt splittet nation, fordi vore politikere mangler mod og ansvarsfølelse. Skilsmissen mellem befolkningsgrupperne er blevet en kendsgerning, fordi politikerne intet har gjort for at samle vælgerne om den enkle sandhed: uden velstand ingen velfærd.

Ingen velstand uden reformer. Men når politikerne er bange for klientsamfundet, der ikke vil have reformer, men derimod mere brød i skabet her og nu, så bliver reformerne kulet ned i samme grav som ansvar, vision og handlekraft.

I stedet har den borgerlige regering desperat klynget sig til magten, og oppositionen lige så desperat kæmpet for at genvinde den gennem en grænseløs bestikkelse af det flertal af klientvælgere, der bestemmer, hvem der skal være statsminister i Danmark.

(...) Er der en vej ud af denne dødsdansk? Tja, for nogle er der. For andre ikke. I takt med økonomiens globalisering har Danmark jo fået hul i bunden, således at virksomheder og kompetente danskere kan sive ud til samfund, der arbejder på at få en fremtid.

Om ti år har vi to millioner pensionister og yderligere én million på overførselsindkomst, der får hårdt brug for en anstændig finansiering af deres tilværelse. Der er nok bare ingen til at betale regningen. Men pyt med det. Vi har jo leveret både sammenhængskraften og en knusende sejr over uligheden.

Fimbulvinteren har sænket sig over Christiansborg, hvor der indsamles edder og galde til det endelige opgør om ansvaret for velfærdsstatens Untergang, siger erhvervsmanden Asger Aamund.

Foto Scampix

Forfatteren Bent Østergaard i kronik i Kristeligt Dagblad 25. juni

EN FORNYET NATIONALFØLELSE

Nationalfølelse er andet og mere end glæden over fælles sportsudøvelse. Nationalfølelse findes dybt forankret i alle lande, men forskellig, præget af folkets historie og kultur.

Nationalfølelse kan skabe konflikter udadtil og internt i eget samfund. Man kan hylde forgangne tider som forbillede for nutiden. Men hvis nationalfølelse fremelskes og plejes som et forstenet levn fra gamle dage og fremføres som middel til at ekskludere udvalgte grupper i sam-

fundet, bliver den destruktiv og farlig. En moderne nationalfølelse bygger på, hvad Danmarks historie kan vise om tidligere indvandring, vise, hvordan vort land altid har været et indvandrerland, hvor de nyankomne og deres efterkommere på mangfoldige områder har bidraget til sprog, kultur, religiøse aspekter, erhvervslevet og mange andre forhold, som vi i dag ikke tøver med at betegne som typisk danske.

Giv os det syn på Danmark tilbage!

Åben debat om åben danskhed

Åbent brev til Grænseforeningens ledelse

På et bestyrelsesmøde i Aalborg Grænseforening blev Hovedforeningens nye linje grundig drøftet, og et flertal i bestyrelsen kom frem til følgende konklusion:

Aalborg Grænseforening tager afstand fra Hovedforeningens nye linje, som vi mener ikke bare bliver mere og mere politisk, men også politisk korrekt. Vi føler, at det, der er ved at ske, er en ændring af foreningens værdigrundlag, hvor formålsparagraffen fylder mindre og mindre. Vi ønsker nytænkning og fornyelse, men det skal være indenfor formålsparagraffens rammer og helt uden partipolitiske holdninger. Mange af vore medlemmer er af samme mening. Fra pressen kender vi formandens svar på kritikken – et svar, som vi bestemt ikke er enige i. Vi ønsker alt godt for vor gamle forening, men ser med stor bekymring på, hvad fremtiden vil bringe på grund af ovenstående. Nogle medlemmer har af samme grund dels meldt sig ud eller sat spørgsmålstejn ved deres forbliven i foreningen.

Venlig hilsen På bestyrelsens vegne
Niels Jørgen Kjærsgaard,
formand for Aalborg Grænseforening

Formanden svarer

Til bestyrelsen for Aalborg Grænseforening

Tak for jeres åbne brev til Grænseforeningens ledelse.

Det er uomgængeligt, at der sker og skal ske ændringer. Grænseforeningens medlemstal har som bekendt været konstant faldende gennem de sidste 50 år. Men jeres udlægning af ændringerne er fordrejede og ikke i overensstemmelse med det, der faktisk sker.

Vi savner eksempler på, at ledelsen skulle pleje bestemte partipolitiske holdninger, vi savner forklaring på, hvad der menes med politisk korrekt, og vi savner eksempler på, hvad det er, der får jer til at føle, at der er ved at ske en ændring af foreningens værdigrundlag. Og frem for alt savner vi eksempler på, at hovedforeningen skulle arbejde uden for foreningens formålsparagraf.

Nedenfor finder I 25 eksempler på nye initiativer, som er vokset frem gennem de senere år. Hovedstyrelsen er blevet orienteret om alle initiativer. Vi er bestemt åbne for dialog herom, både på hovedstyrelsesmøder og i Grænsen. Men så skal kritikken også være konkret.

1. Arbejder for at få flere unge sydslesvigere på danske efterskoler, både i konkrete projekter og ved hjælp af fundraising.
2. Arbejder for at synliggøre det danske mindretal på Christiansborg og andre steder ved at invitere 13. årgang til København (2007 og 2009) og til Odense (2008).
3. Arbejder for at få Grænseforeningens ledelsesstruktur og vedtægter reduceret og moderniseret i en proces hvor vi igen og igen beder om kommentarer og forslag fra alle lag i foreningen.
4. Sætter gang i Ambassadørprojektet og giver hundredvis af danske gymnasieelever lejlighed til at møde unge dansksindede fra Sydslesvig.
5. Tager initiativ til det såkaldte "kulturmodeambassadørprojekt", som forhåbentlig vil give unge sydslesvigere mulighed for at fortælle om og med jævnaldrende danskere debattere, hvad det vil sige at være et mindretal.
6. Finder penge til og tager initiativ til nyt undervisningsmateriale om Sydslesvig, som passer ind i gymnasireformens undervisningsplaner.
7. Støtter alle lejrskoleophold i Sydslesvig med driftsmidler, som forøger foreningens underskud.
8. Tager initiativ til, i samarbejde og med økonomisk støtte fra Grænseforeningerne i Hovedstaden, Frederiksberg og "Det grønne område", at fem piger med indvandrerbaggrund møder og udveksler erfaringer med fem piger fra det danske mindretal over to weekender.
9. Arbejder på at få de sønderjyske højskoler til i højere grad at sætte Sydslesvig og det danske mindretal på dagsordenen.
10. Formulerer Grænseforeningens vision og værdier i tæt dialog med Hovedstyrelsen og i dyb respekt for formålsparagraffen.
11. Tager initiativ til at unge sydslesvigere uden ungdomsuddannelse kan komme på Rødding Højskole for 25 € pr. uge – og vi giver derved samtidig et afgørende bidrag til, at Rødding Højskole ikke lukker.
12. Reducerer foreningens medarbejderstab og lønniveau betragteligt for at bruge pengene i henhold til foreningens formål, og samtidig sikrer, at nye tiltag er finansieret af udefra kommende projektmidler.
13. Udvikler og gennemfører nye kurser for folkeskole-, efterskole-, højskole- og gymnasielærere med ny inspiration til at sætte det danske mindretal på den pædagogiske dagsorden. Disse kurser øger samtidig antallet af forberedende gæstelærerbesøg og lejrskoler i Sydslesvig.
14. Kæmper for at udvikle en dagsorden, som fanger de yngre generationer. Roskilde Festival med 150 deltagere fra Sydslesvig og Danmark, er et forsøg på at engagere de unge via Arveprins Knuds Kollegium og talrige andre ungdomsinitiativer.
15. Efter grundig debat i alle besluttende lag indfører sloganet "for en åben danskhed" fordi vi insisterer på, at begrebet "danskhed" er centralt for Grænseforeningen (fremgår tydeligt af formålsparagraffen) og fordi åbenhed for vores besluttende organer er en meget væsentlig del af det danske.
16. Ændrer foreningens hovedanliggende fra pengeindsamlende til folkeoplysende, fordi vi ikke kan konkurrere med andre pengeindsamlende organisationer med helt andre synlige behov – og fordi det danske mindretal i Sydslesvig af ledende politikere med stor kærlighed til det danske mindretal er kaldt for "mindretal på 1. klasse" og "verdens mest forkælede mindretal".
17. Blander os i sprogdebatten og kritiserer, at videregående uddannelser ændrer undervisningssproget til engelsk.
18. Moderniserer Grænsen, så bladet i højere grad vil tiltrække læsere, som endnu ikke er medlem af Grænseforeningen.
19. Rationaliserer og sammenlægger en del af vores mange fonde og legater, så de i højere grad imødekommer aktuelle behov.
20. Tager ud i lokalforeninger og til alle andre som beder om det og holder foredrag, baltaler, grundlovstaler og indlæg om Grænseforeningen og det danske mindretal.
21. I debatten op til EP-valget forsøger at få fokus på danske politikeres og embedsmænds svigt i forhold til at bruge dansk sprog i EU-sammenhæng.
22. Skriver det ene debatindlæg efter det andet for at få politikerne til at sikre modtageforholdene af danske radio- og tv-signaler i Sydslesvig.

23. Ændrer vores hjemmeside, så den formidler al væsentlig information om grænse-landets historie, aktuelle forhold m.m. og har op mod 500 besøgende hver dag.

24. Gør alt, hvad vi kan for at få ferie børnsarbejdet frem i medierne og tager nye initiativer for at styrke ferie børnsarbejdet.

25. Tager initiativ til, at de nationale foreninger arbejder tættere sammen.

Vi vil gerne med udgangspunkt i eksemplerne eller andre eksempler vide, hvad der er politisk korrekt og ukorrekt, hvad der er særligt partipolitisk, hvad der er uden for foreningens formålsparagraf og endelig, hvor der sker ændringer af foreningens værdigrundlag, som ikke er grundigt diskuteret og vedtaget i foreningens besluttende organer.

Endelig vil vi minde om, at Grænseforeningen i Aalborg gennem sin kredsvalgte repræsentant i Hovedstyrelsen har haft fire møder årligt til at rejse denne kritik. Der har os bekendt på intet tidspunkt været rejst kritik fra jeres repræsentant i Hovedstyrelsen.

Jeres brev vil naturligvis blive drøftet på det kommende Hovedstyrelsmøde sammen med ovenstående svar, som Grænseforeningens forretningsudvalg står bag.

Med venlig hilsen

Finn Slumstrup, formand

Aalborg replicerer formanden

Til Grænseforeningens formand Finn Slumstrup. Lokalt i Ålborg mærkede vi indtil for et år siden ikke noget til medlemsnedgangen. For år tilbage var vi nemlig begyndt at tænke nyt, både i forhold til aktiviteter og markedsføring. Dette holder desværre ikke længere. Om tilbagegangen kun skyldes det, som vi omtaler i det åbne brev, ved vi selvfølgelig ikke, men flere medlemmer har givet udtryk for dette, og vi kan – som ansvarlig ledelse – ikke bare lade som ingenting.

Vi vil alle det bedste – ikke bare for Grænseforeningen – men også for de danske i Sydslesvig, og vi forstår derfor ikke formandens uvenlige måde at argumentere på. For øvrigt skriver vi ikke, at Hovedforeningen arbejder udenfor formålsparagraffen, men kun at den fylder mindre og mindre, hvilket bl.a. kan ses i den nye oplysningsfolder.

Selv om formanden på sidste sendemandsmøde fik fuld opbakning til den nye linje, kunne det alligevel godt være, at man i ledelsen skulle begynde at forholde sig til de kritiske røster blandt medlemmerne og fra nogle lokalbe-

styrelser. Der er allerede en hel lokalbestyrelse, der er trådt tilbage i protest mod den nye linje. I vores bestyrelse er der meget aktive medlemmer, som overvejer det samme. Vi har talt med bestyrelsesmedlemmer fra andre foreninger, der mere eller mindre er enige med os. Så kan vi blot håbe på, at de også vil stå frem.

Finn Slumstrup skriver, at vi burde have fremført vores synspunkter igennem lokal-kredsens repræsentant i Hovedstyrelsen. Dette har vi faktisk gjort gennem Sonja Melgaard, da hun var medlem. I øjeblikket har vi ingen repræsentanter i Hovedstyrelsen, da vi har valgt at lægge alle vore kræfter i lokalforeningen.

I vores bestyrelse er der flere partipolitiske holdninger, og det har vi det fint med. Vi kommer heller aldrig med bedrevidende eller fordømmende kommentarer til andres politiske holdninger. Men vi er for gamle til ret ofte at blive belært af en formand eller en generalsekretær om, hvad der er rigtigt eller forkert.

Her er nogle eksempler på, hvad vi hentyder til med det politiske og politiske korrekte.

Formanden siger ganske rigtigt, at foreningen er uafhængig af politiske partier, men hvad hjælper det, når mange af de udtalelser, som han kommer med, ofte er sammenfaldende med politiske mærkesager fra bestemte partier og ikke har noget med foreningens formålsparagraf at gøre. Det eneste tidspunkt, man bør forholde sig til partipolitik er, hvis der skulle være nogle partier, som modarbejder foreningens formålsparagraf. F.eks. som da Glistrup sagde, at alle danske sydslesvigere kunne flytte nord for grænsen, eller som nu, hvor foreningen deltager i sprogdebatten vedr. det danske sprog i EU-parlamentet og på universiteterne.

Foreningen er også begyndt at tillægge navngivne politikere synspunkter, som vi ikke er helt sikre på, at de selv kan genkende. Hvis man er utilfreds med den af regeringen og Dansk Folkeparti førte politik, kan man jo blot melde sig ind i et af de politiske partier eller en anden interesseorganisation og prøve at få indflydelse af den vej. Men det skal ikke ske gennem Grænseforeningen.

Så er der foreningens nye slogan “for en åben danskhed”, som rent umiddelbart kunne være i orden, men efterhånden som formanden gang på gang har fortalt os, at det betyder “danskheden tilbage på midten”, har flere følt, at der lå noget politisk bag.

Karl Otto Meyer fra Skovlund har udtalt følgende vedrørende sloganet: “Når der tales om

den åbne danskhed, må jeg indrømme, at jeg ikke forstår noget som helst. Vi har da altid været åbne”. Mere konkret kan det ikke siges.

Der var mange, der blev glade, da foreningen begyndte en drøftelse om egen identitet og eget sprog, men flere af indlæggene gik desværre på den kulturradikale opfattelse af, at der rent faktisk ikke er ret meget, der reelt er dansk. Enhver, der bare følger lidt med, ved, at vi bestemt ikke lever på en øde ø, men altid har både afgivet impulser samt modtaget nye udefra.

Ledelsen mener, at der er nogen, der har taget patent på danskhed. Undskyld os, hvem? Ja, det skulle da lige være ledelsen selv, for har man ikke samme mening som den, så er det fordi, man ikke forstår den globale tid, som vi lever i lige nu. Tre ord, der fylder mere og mere i medlemsbladet Grænsen, er ordene global, multikultur og indvandring. Man forsøger ofte at drage paralleller mellem indvandringen, det globale, multikulturen og de danske i Sydslesvig – for sydslesvigerne har om nogen forstået alle tre dele i modsætning til deres landsmænd nord fra grænsen. Mange menige medlemmer kan ikke se disse paralleller og føler sig stødt over dem.

Så er der også nogen, der flager for meget med Dannebrog – ja, nogen hylder sig ligefrem ind i det. Undskyld os igen, hvem? Jo, det må selvfølgelig være sydslesvigerne, da der overalt på de danske institutioner altid er et Dannebrog. For ikke at tale om årsmøderne. Jo, vi ved godt, hvem der henvises til, da der igen var en artikel om emnet i sidste nummer af Grænsen.

For nogle år siden kom formanden med følgende udtalelse i radioen: “Vi er stadig et homogent land, men ikke perverst homogent, som vi var engang (pause) – det er et udtryk fra den amerikanske journalist Walther Wichman”. Rent umiddelbart troede vi, at det var pga. en fortalelse, da han holdt en pause og “undskyldende” nævnte kilden. Men det var det ikke, for han har ved flere lejligheder gentaget sætningen uden at nævne kilden. Vi forstår ikke, hvordan en formand for Grænseforeningen kan komme med sådan en udtalelse. Hvad mon han så mener om Island?

Dette er blot nogle eksempler på, hvad vi hentyder til i det åbne brev. Vi kunne godt have fundet flere, men pladsen er ikke til det.

Indlæggene er forkortet af red. De kan i deres fulde længde læses på www.graenseforeningen.dk og www.graenseforeningen-aalborg.dk

GRÆNSEN modtager gerne debatindlæg. Den maximale længde på indlæg er 1800 anslag inkl. mellemrum. Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte. Deadline for indlæg i næste nummer er 19. september.

ER DET KUN DE 'NATIONALE', DER KAN SAMARBEJDE INTERNATIONALT?

I Finn Slumstrups leder i sidste nummer af Grænsen blev det påstået, at det var en nødvendighed at være national for at kunne samarbejde internationalt. Her henvises der til forfatteren Jørgen Bukdahl, der i 1940'erne argumenterede for en forskel mellem 'national' og 'nationalistisk' og påstod, at nationalisme var en ufuldbyrdet nationalfølelse. Kort: Bare vi alle var nationale, fast forankrede i vores nationale identitet, ville der herske fred på jorden og enig samdrægtighed. Det underer mig, at der hidtil ikke har været nogle, der råbte op mod denne historisk udokumenterede og direkte falske påstand.

Der findes mangan forskning om internationale relationer, ligesom mangan fredsforskning, og her har jeg aldrig mødt en lignende teori. Den historisk bedst dokumenterede 'fredsteori' er stadigvæk den såkaldte realisme. Den går ud fra, at alle stater stræber efter magt og efter at øge deres indflydelse. Fred sikres ved kræfternes ligevægt. I kritiske situationer er det så statens øverste interesse at overleve.

Denne forklarer ganske godt de fleste krige i Europa, ligesom de lange fredspriorider som f.eks. Den hellige Alliances tid, 1815-1848, og hvorfor Den kolde Krig kun blev udkæmpet i stedfortræderkrige i Den tredje Verden. Den forklarer også, hvorfor Danmark f.eks. efter 1864 førte en meget tilbageholdende neutralitetspolitik, da landets eksistens ellers havde været truet i det aggressive imperialistiske klima op til Anden Verdenskrig. Ligesom det forklarer, hvorfor Danmark tilsluttede sig NATO ved alliancens grundlæggelse, men var (og stadigvæk er) mere tilbageholdende med hensyn til de fransk-tyske bestræbelser på europæisk politisk integration. Her frygter Danmark en dominans, der i sidste ende kunne true landets selvstændighed. Hele historien af det dansk-tyske samarbejde kan forklares med denne frygt for tysk dominans – og i hvert fald ikke med, hvem der nu var bedst forankret i sit nationale ståsted.

Bukdahl refererer kun til nationalismens (det er altså det internationalt normale brug af ordet, nationalism) tidlige ideelle rødder. Inden den franske revolution var det som regel arvespørgsmål, der førte til krige. Europas adelsfamilier betragtede kontinentet som deres gods, og landenes grænser afhang af adelens jordrettigheder og ægteskabspolitik. Her mente nationalisterne, at hvis folket fik lov til at styre, så ville nationerne råde over deres lande, og der ville være fred. Vi ved, at det ikke blev sådan! Så fri os fra den underlige påstand, at man skal være national for at kunne samarbejde med andre lande. Ethvert menneske må vel have lov til selv at definere sit ståsted, og det behøver ikke kun være forankret i én national identitet!

Martin Klatt, lektor på Institut for Grænseregionsforskning, Syddansk Universitet.

Kære Martin Klatt

Det er et velkendt kneb at polemisere ved at pådutte den anden part synspunkter, man ikke har givet udtryk for. Men det er ikke særlig konstruktivt. Det er for billigt at sammenfatte min leder med ordene: "Bare vi alle var nationale, fast forankrede i vores nationale identitet, ville der herske fred på jorden og evig samdrægtighed".

Ordet fred er overhovedet ikke nævnt i min leder. Jørgen Bukdahl var ikke en lalleglad tåbe, der troede paradiset kunne realiseres her på jorden. Dertil kendte han historien og Homo Sapiens alt for godt. Men han var optaget af, hvordan den uhyre kraft, der ligger i det nationale, kunne tæmmes, så den ikke udartede. Han var enig med general de Gaulle i, at nationalisme udarter til krig – før eller siden.

Jeg synes ikke, det er svært at få øje på eksempler på, at den, der er forankret i sin egen kultur, også nationale kultur, er bedre til at gå i dialog med repræsentanter for andre kulturer, end den, der ikke er bevidst om eget ståsted.

Venlig hilsen Finn Slumstrup

NATIONAL ELLER NATIONALIST?

Tak for et inspirerende juni-nummer af Grænsen. Som gammel sønderjyde og mangeårigt medlem af Grænseforeningen sætter det en masse tanker i gang, så jeg må til tasterne.

Jeg voksede op i efterkrigstidens Sønderjylland i en meget dansksindet familie. Ind med modermælken kom de nationale forskelle mellem det at være tysk og dansk.

Da jeg som voksen i 1970'erne flyttede til København fik jeg en mere nuanceret opfattelse af vor fælles historie, blandt andet omkring optakten til 1864, hvor det ret beset var vore egne nationalistiske provokationer, der gav Bismarck anledning til at overfalde Danmark.

Så fra at være født som nationalist blev jeg national: Jeg er meget stolt af at være dansk, men føler mig bestemt ikke overlegen over for andre folkeslag!

Den danske nationalisme er efter årtusindeskiftet blusset op igen, repræsenteret ved Dansk Folkeparti. Vi har set deres nationalistiske provokationer under Muhammedkrisen, og vi har set, hvordan de hævder det danske ved at finde syndebukke blandt ikke-danskere / ikke-kristne i og udenfor landets grænser. Jeg kan kun advare Grænseforeningen eller danskere i Sydslesvig imod at lade sig påvirke af disse mennesker. Alene det, at de nu har som slogan "giv os Danmark tilbage", og at de på det nærmeste har taget monopol på Dannebrog, giver mig kvalme.

Globaliseringen medfører større åbenhed over grænserne og større indsigt i ligheder og forskelle mellem folk. Myter og rygter afløses af kendsgerninger og i mødet med andre folkeslag styrker vi identiteten. Vi har ikke brug for det indsnævrede livssyn og den mindreværdsfølelse, som 1864 gav os, og vi skal ikke lade os kue af Dansk Folkeparti og Janteloven. Lad os dog komme videre!

Jan Berndt, Svanemose 59, 2670 Greve

SPROGFORVIKLING

Deroppe i kabinerne er tolkene ved at anbringe sig. Det er simultantolkene – de oversætter live, mens parlamentarikerne taler på en stribe sprog.

Tolkene er dygtige, og man skal agte på et samarbejde med dem. Derfor skal parlamentarikerne tale i et tempo, som er egnet til oversættelse, og man skal have mod til at skære ned på stoffet for at komme igennem med det væsentlige inden for den tid, der er til rådighed. Det er i reglen portioner på tre minutter i de store plenarforsamlinger i parlamentet. I gruppemøder og udvalgsmøder kan man brede sig lidt mere.

De sproglige formuleringer skal også være forståelige på tværs af sproggrænser. Det kan ikke nytte noget, at man siger: ”Nu er den sag på skinner“. For det behøver ikke at have noget med jernbaner at gøre. På tysk er der et udtryk, der hedder: ”Nu nist diese Sache im Butter“. Det betyder, at nu er den sag i orden. Og det har naturligvis ikke noget med landbrug og køer og smør at gøre.

Det med sprogene og tolkningen og skriftlige oversættelser i EU-Parlamentet og de øvrige institutioner bliver stadig mere krævende. Jeg husker, at vi tidligere havde 12 officielle sprog. Nu er det med udvidelsen af EU 23 sprog. I 27 medlemslande med op imod 500 millioner mennesker. Fem millioner af dem taler dansk. Det er vist et ret så eksklusivt sprog.

Lisbeth Krogager hedder chefen for det danske tolkekorps. Hun er tidligere blevet interviewet til Grænsen (nr.1, 2009, red.), og hun siger, at hvis man skal sikre det danske sprog i EU, så må Danmark gøre noget. Derfor er en ny tolkeuddannelse på vej.

EU er også opmærksom på den sproglige mangfoldighed. Det nye rumænske

medlem af Europa-kommissionen i Bruxelles, Leonhard Orban, skal holde øje med de enkelte sprogs overlevelse i EU.

Jeg talte altid dansk, når jeg kunne komme af sted med det i EU. Og når tolkene samledes i kabinerne, indledte jeg i reglen med at sige: ”I am now going to speak a very eksklusive language – it’s called Danish“. Jeg så, at tolkene smilede ned mod min plads, og jeg følte, at jeg havde dem med mig. I hvert fald fik jeg det at vide, hvis jeg glemte det. De sad åbenbart og ventede på den sætning i starten.

Den bedste historie om sprogene er nok den om manden, der forsvinder i den enorme parlamentsbygning i Strasbourg. Han bliver fundet efter syv år. Så opdager han udgangen. I mellemtiden havde han også fået lært fransk, for på alle etagerne i parlamentsbygningen i Strasbourg foregår det – på fransk.

Den kunne jeg godt lide at fortælle. Men det var ikke alle franske kolleger, der syntes, at den historie var morsom.

Frode Kristoffersen, Aabenraa, journalist, tidl. medlem af Europa-parlamentet (K)

Nye bøger

Af Erik Lindsø

KAMPEN OM NORMANDIET

”I hele krigshistorien har der aldrig været en lignende operation”, skrev Stalin i et brev til Churchill, da D-dagen blev sat i værk den 6. juni 1944, og de allieredes tropper gik i land på stran-

dene i Normandiet – Sword, Juno, Gold, Utah og Omaha beach – for at starte begyndelsen til enden på Anden Verdenskrig.

I 65-året for invasionen er på dansk udkommet den engelske historiker Antony Beevors gribende fortælling om D-dag, som med historisk lodighed bringer kampenes drama og intensitet helt tæt på læseren.

Mere end tre millioner soldater medvirker i historiens største landgang, som slutter med befrielsen af Paris den 19. august. Landgangen er en succes, men ingen kunne forudse de besværligheder, der lå foran soldaterne.

Forfatteren har gravet store mængder hidtil overset materiale frem fra mere end 30 arkiver i adskillige lande, og som læser har man en fornemmelse af at sidde med den mest gennemresearchede skildring af kampen om Normandiet.

For første gang nogensinde påviser Antony Beevor, at de britiske, amerikanske og canadiske soldaters kampe på vejen til Paris i grusomhed kan sammenlignes med kampene på Østfronten. Han påviser, hvordan tabene er større end hidtil antaget, både blandt soldater og civilbefolkning, og hvordan der var et stadig tiltagende spændt forhold mellem de overordnede på begge sider.

Det er en moppedreng af en bog på 640 sider. Orker man ikke læsningen vedlægges den som CD, så man i stedet kan høre den – dog i en oplæsning, der ikke formår at videregive bogens nerve. Bogen er udstyret med gode og detaljerede kort af landgang og ruter samt en række fremragende fotos fra landgangens afgørende situationer.

Antony Beevor: D-DAG. Kampen om Normandiet, 645 sider, illustreret. Lindhardt og Ringhof. 400 kr.

EUROPA I KRIG

Der er i disse år en vældig interesse for Anden Verdenskrig. DR2 har sendt en lang udsendelsesrække og det danske bogmarked har mere end en snes nyere titler på hylderne. Mange udgivelser bygger på nye kilder og fremdrager nye vinkler. Det gælder ikke mindst en af den måske mest markante af de aktuelle udgivelser, "Europa i krig" af den britiske historiker og forfatter Norman Davies.

Når historien om Anden Verdenskrig er blevet skrevet, fortalt og indlært i skolen, har det ofte været fortællingen om de gode mod de onde og med et stærkt fokus på de vestlige fronter. "Europa i krig" viser, at krigen 1939-45 var meget mere nuanceret end det. Den sætter krigens begivenheder og parter ind i en større ramme – og skriver Østfronten, Sovjetunionen og Stalin med ind i historien.

Norman Davies ændrer ikke ved kendsgerningerne, men han ændrer ved den måde, som vi har været vant til at betragte dem på. Sandheden er langt mere kompliceret, og sandheden befinder sig mod øst og ikke – som vi har lært – mod vest.

Mod øst var de største slag, de største tab og de afgørende vendepunkter i krigens gang. Nogen rokker ved grundfortællingen om, at de gode kræfter vandt, og de onde tabte, for de vestlige demokratier var allieret med Stalins styre i Sovjetunionen, og krigens alliance blev årsagen til et halvt århundrede med totalitært styre i det halve Europa.

Norman Davies bog er provokerende god historieskrivning. Han får os til at gentænke historien. Hans bog er et klart bevis på, at historien altid har nyt at fortælle. Vi kan i vores forestilling om, hvordan det var, aldrig vide os sikre. Historien kan have det med at komme bag på os. Med "Europa i krig" udsættes man for et bagholdsangreb, man pludselig griber sig selv i at tage del i.

Norman Davies: Europa i krig 1939-1945. 530 sider, illustreret. Gads Forlag. 399 kr.

DANSKERE I KRIG

Demokratiet og Danmark var under pres i tiden før, under og efter Anden Verdenskrig. Først i modsætningerne mellem kommunisme og fascisme, siden i skyggen af den kolde krig.

Ikke alle danskere var enige i regeringens neutralitetspolitik. Tusindvis valgte derfor at gå frivilligt i krig. Danskere deltog i Den Spanske Borgerkrig, Den Finske Vinterkrig, Tysklands krig på Østfronten, var i britisk krigstjeneste under 2. Verdenskrig og i britisk militærtjeneste i de første efterkrigsår.

Det er 11 yngre danske historikere, der har skrevet bogen på baggrund af ny forskning. De er fremtidens eksperter i epokens danske og internationale historie.

Indlevende fortæller de om krigen og de danskere, der deltog. Hvem var det, der meldte sig? Hvor mange var de? Hvorfor gjorde det det? Fik det nogen betydning?

Bogen tegner et tankevækkende billede af danskere, der i årene omkring Anden Verdenskrig valgte at gå i udenlandsk krigstjeneste. Werner Michael Iversen var skrivebordsofficeren, der hvervede danskere til britisk militærtjeneste. Per Sørensen og Hans Fenger var kæmpende SS befalingsmænd, der døde i felten. Den kun 19-årige Leo Kari pådrog sig traumer i den spanske borgerkrig og begik senere selvmord. Per Christensen var den eventyrlystne, der i den britiske hær fik en oplevelse for livet.

Bogen rejser spørgsmålet om statens forhold og den enkelte borgers ønske om at handle – i så afgørende situationer som krig. Den enkelte har større handlefrihed. Men i bogens skæbneberetninger bliver det tydeligt, at det hverken betyder frihed for ansvar eller frihed for konsekvenser.

Rasmus Mariager, red.: Danskere i krig 1936-48. 228 sider, illustreret. Gyldendal. 200 kr.

SYGEPLEJERSKE I DET TREDJE RIGE

Ebba Mørkeberg var 18 år, da hun som datter af en dansk nazist i 1943 meldte sig som frivillig sygeplejerske til Tysk Røde Kors, en del af Hitlers SS. De næste to år plejede hun østfrontens sårede soldater på lazaretter i det nuværende Polen, Tjekkiet og Tyskland, inden den russiske vinteroffensiv i 1945 tvang hende til Berlin. Her blev hun til den bitre ende – på en primitiv forbindingsplads i en bunker i hjertet af Det Tredje Rige og kun et par hundrede meter fra Hitlers sidste hovedkvarter. Her befandt hun sig, da hendes landsmænd hjemme i Danmark i foråret 1945 ventede på befrielsen. Midt under krigens sidste blodige slag om Hitlers rigshovedstad måtte hun med sine få kolleger vise Goebbels den sidste ære, da ligene af ham og hans hustru blev kulet ned i et granathul. Dagen efter overgav Berlins garnison sig til Den Røde Hær. Ebba overlevede, men kom til Moskva som Stalins fange, inden hun fire år senere kunne vende tilbage til Danmark og en sigtelse for landsskadelig virksomhed. Hun fik tiltalefrafald. Hvorefter Ebba Mørkeberg fortrængte historien. Helt og aldeles.

Hun blev gift med Willie, der havde været modstandsmand, og sammen fik de tre børn. I 60 år lever hun med sin fortrængning – som mor og faglærer i tysk. Indtil hun møder Peter Tudvad. Peter Tudvad er filosof og mest kendt som Kierkegaard-forsker. Han opsnapper historien om Ebba og får adgang til Bovrup Arkivet, hvor der er registreret oplysninger om danskere i tysk tjeneste under krigen. Med udgangspunkt i arkiverne har han skrevet bogen og nænsomt konfronteret hovedpersonen med hendes fortrængte fortid.

Med bogen oplever hun, 64 år efter befrielsen, sin egen befrielse – fra fortrængningen, angsten og skammen.

Det er en fortælling om krig og idealisme, had og kærlighed, erindring og fortrængning, angst og håb – dansk, tysk og europæisk historie oplevet af en ung pige fra Tarm.

Historien er helt utrolig – og man tror den næsten ikke. Men sådan er det med gode historier, de er for gode til at være sande, selv om de er det.

Peter Tudvad: Sygeplejerske i Det Tredje Rige. En danskers historie. 512 sider, illustreret. Politikens forlag. 350 kr.

Lokalforeningerne

Arrangementer sendes til Claus Jørgen Jensen på graenseforeningen@privat.dk eller til Åbenråvej 22, 6400 Sønderborg. Deadline for optagelse i næste nummer er 19. september.

Sjælland – Bornholm

Kreds 2. København

Fredag 11. september 2009: Tre dages tur til Sydslesvig. Vi bor på Christianslyst. Vi skal bl.a. besøge Lyng Kirke v/Fredericia, Ehlers Lertøjssamling i Haderslev, A.P. Møller Skolen. Pris pr. person på dobbeltværelse kr. 2.300. Tillæg på kr. 100,- for enkeltværelse. Yderligere oplysninger fås hos Marlies Lorenzen på telefon 44 84 45 27.

Kreds 3. Roskilde

Onsdag 4. november 2009 kl. 18.30: Såby Forsamlingshus, Fanøvej 1, 4060 Kirke Såby (overfor kirken): Efterårsmøde. Foreningen indbyder til spisning og hyggeligt sam-

vær med efterfølgende underholdning og kaffe. Vi spiser gule ærter, og derefter underholder sognepræst Poul Stender. Pris for gule ærter og kaffe 110 kr. Øvrige drikkevarer er ikke inkluderet. Betaling ved indgangen. Tilmelding til Henry Petersen tlf. 46 49 24 51 eller e-mail henry@graensen-roskilde.dk senest den 28. oktober. Man kan benytte bus 230 fra Roskilde st. kl. 17.11 med ankomst til Kirke Såby Kirke kl. 17.43 eller køre med regionaltoget mod Kalundborg til Hvalsø og tage bus 230 herfra kl. 18.05 med ankomst til Kirke Såby Kirke kl. 18.14. Hjemrejse med bus 230 enten kl. 21.43 til Hvalsø eller kl. 22.30 til Roskilde.

Kreds 4. Frederiksborg Hørsholm

Mandag 24. august 2009: Den årlige studietur til Sydslesvig 24. - 27. august. Vi bor på Christianslyst og skal besøge slots- og herregårde, A.P. Møller Skolen og Schackenborg. Pris for dobbeltværelse kr. 3.190,- pr. person og kr. 3.340,- for enkeltværelse. Yder-

ligere oplysninger fås hos Kirsten Alsing på telefon 45 57 19 14.

Kreds 6. Vestsjælland syd

Tirsdag 29. september 2009 kl. 19.30: Slagelse Bibliotek, Stenstuegade 1, Slagelse. Efterårsmøde.

Vi starter kl. 18.00 med smørbrød og hyggeligt samvær. Kl. 19.30 taler Linda Nikolajsen, Dianalund over emnet: "Danske sydslesvigere i sovjetisk fangenskab". Tilmelding nødvendig senest 20. september til kredsformand Erling Nielsen. Tlf. 55 45 35 83 eller e-mail: erlingnielsen@stofanet.dk

Dianalund og Stenlille

Lørdag 3. oktober 2009 kl. 14.00: Slagelse Bibliotek. "Et spor i livet". Henrik Berthelsen fortæller om to år ved slædepatruljen Sirius. I samarbejde med Sønderjysk Forening i Slagelse. Samkørsel til Slagelse. Tilmelding på 58 26 45 70.

Gørlev og Høng

Fredag 4. september 2009: Den årlige tur til Sønderjylland og Sydslesvig. Nærmere program

hos formanden. Tilmelding senest 20. august.

Tirsdag 6. oktober 2009 kl.

19.30: Høng Gymnasium, Hovedgaden 2, Høng. Efterårsmøde. Læge Leif Sestoft fortæller om sin købmandsslægt "Fra Flensborg til Kalundborg".

Fuglebjerg og Hyllested

Onsdag 23. september 2009 kl.

19.30: Hårslev Konfirmandhus, Hårslevvej 29, Hårslev, Sandved. Efterårsmøde. Taler: Gartnertekniker Lis Madsen, Krummerup. Emne: "Min tur til det 7. kontinent – Antarktis".

Med skib fra Ildlandet gennem Drakes passage til Antarktis. Blandt pingviner, sæler og isbjerge.

Slagelse og omegn

Lørdag 3. oktober 2009 kl.

14.00: Slagelse Biblioteks Store Sal, Stenstuegade 1, 4200 Slagelse. Et lysbilledeforedrag ved tidl. Sergent Henrik Berthelsen. "Sirius – 2 år ved slædepatruljen Sirius – Et spor i livet".

Hvornår har du sidst hørt fuglesang? Få en GRATIS høretest

Hos AudioNova får du også:

- Høreapparater fra 0,- kr.
- Gratis prøveperiode (1 md.)
- Ørelæge tilknyttet klinikkerne*
- 4 års garanti
- 4 års service inkluderet
- Fuld returret
- * Dog ikke Gråsten-klinikken

Bestil tid til
gratis høretest
i dag på tlf:
70 230 855

Poul Thomsen
Naturelsker med høreapparater

Hør forskellen

AudioNova
HØRECENTER

AudioNova Hørecenter har klinikker i følgende byer:

Frederiksberg, Glostrup, Hillerød, Klampenborg, Lyngby, Næstved, Ringsted, Roskilde, Slagelse, Esbjerg, Gråsten, Haderslev, Vejle og Århus.

Besøg www.audionova.dk eller ring 70 230 855

Ringsted og omegn

Tirsdag 1. september 2009: Tirsdag den 1. - torsdag den 3. september 2009. Tredages tur til Sydslesvig sammen med L.O.F. Vi besøger bl.a. Mikkelsen, Rendsborg og A.P. Møller Skolen.

Torsdag 8. oktober 2009 kl. 19.30: Sct. Bendts Sognegård. Multimediashow om kongerækken. Fra Gorm den gamle til Prins Christian ved Hans Erik Rasmussen. Afholdes fælles med Foreningen Norden.

Torsdag 29. oktober 2009 kl. 19.00: Klostermarkskirken. Syng og spil dansk aften. Ringsted Musikskole medvirker. Fællesmøde med Foreningen Norden.

Kreds 7. Sydsjælland Sydsjælland – Møn

Torsdag 1. oktober 2009 kl. 19.00: Klintholm Havn Centeret, Silde-
marken 2, Klintholm Havn, Borre. Svend Kristiansen, Højer: "Et liv langs grænsen mellem Sønderjylland og Sydslesvig" Entré, inkl. kaffe og kage 40 kr. Arrangement i samarbejde med Den østlige Vennekreds. Arrangementet var oprindeligt planlagt til efteråret 2008, men måtte aflyses pga. sygdom.

Stevns

Lørdag 5. september 2009 kl. 13.00: Besøg på Fuglsang Kunstmuseum med rundvisning og kaffebord på Fuglsang herregård. Tilmelding nødvendig. Pris kr. 125.

Lolland-Falster

Kreds 8. Lolland-Falster

Lørdag 5. september 2009 kl. 13.30: Efterårsmøde på Østlolland. Vi mødes på Fuglsang Kunstmuseum, Nystedvej 71, Toreby. Museet blev indviet af Dronning Margrethe den 25. januar 2008. Bygningen udgør helt unikke rammer for samlinger og repræsenterer noget helt særligt i form af muligheden for at samle kunst, musik og naturoplevelser på ét sted. Efter museumsrundvisningen begiver vi os over på Fuglsang Herregård,

hvor kaffebord og rundvisning venter. Deltagerpris: 125 kr.

Nykøbing F og omegn

Onsdag 30. september 2009 kl. 19.00: Grænseforeningen Guldborgsund har fået en spændende fortæller, fhv. skoleinspektør Halvdan Grøndal Hansen til at fortælle om sit liv ud fra sin bog "Grøndal En ny-nykøbingenser fortæller". Sted: Kulturforsynings Voldgade 1 lokale 1.

Østlolland

Onsdag 30. september 2009 kl. 19.00: Grænseforeningen Guldborgsund har fået en spændende fortæller, fhv. skoleinspektør Halvdan Grøndal Hansen til at fortælle om sit liv ud fra sin bog "Grøndal En ny-nykøbingenser fortæller". Sted: Kulturforsynings Voldgade 1 lokale 1.

Stubbekøbing og omegn

Mandag 2. november 2009 kl. 19.00: Grænseforeningerne i Stubbekøbing og Nordfalster på Stubbekøbing Bibliotek. Lektor Jutta Bojsen-Møller, Nykøbing Falster, fortæller om forfatteren Selma Lagerlöf. Kaffebord, lotteri og fællessang.

Fyn

Kreds 10. Nordøstfyn Kerteminde og omegn

Lørdag 5. september 2009 kl. 7.30: Udflugt til A. P. Møller Skolen i Slesvig. Turen starter kl. 7.30 fra parkeringspladsen bag Kerteminde Rådhus. Vi samler op i Munkebo og ved Staurby skov. I

Slesvig modtages vi af vores venner fra Holm/SktJørgen med frokost i forsamlingshallen på Løllod 69. Efter frokost kører vi til A.P. Møller Skolen, hvor der er rundvisning. Når rundvisningen er slut, står slesvigerne klar med kaffen. Kl. 16 er der afgang fra Slesvig, og efter en lille indkøbspause ved grænsen slutter vi af med middag på "Den gamle Grænseskro" ved Christiansfeld. Hjemkomst til Kerteminde ca. 21.00

Pris: 475 kr. (ikke medlemmer 500 kr.)

Tirsdag 29. september 2009 kl.

19.30: Kerteminde skole – festsalen. Sangaften med Torben Jørgensen: "Danmark i krig". Grænseforeningen afholder sammen med foreningen Norden den traditionelle sangaften i festsalen på Kerteminde skole. I 2009 er det 350 år siden danske og hollandske tropper under svenskekrigen gik i land ved Kerteminde. Den 14. nov. fulgte slaget ved Nyborg, hvor den svenske hær blev besejret. Med dette som udgangspunkt får vi mulighed for at repetere danmarkshistorien gennem digternes beskrivelser af "Danmark i krig" i de danske sange. Entré inkl. forfriskning 40 kr. Ikke-medlemmer 50 kr.

Odense og omegn

Lørdag 29. august 2009 kl. 08.00: Dannebrogsgade. Udflugt. Turen går i år til Gottorp Slot, det danske

forsamlingshus i Schouby, hvor vi spiser den medbragte frokost. Vi slutter af på Danevirke. Pris kr. 250, opkræves i bussen. Tilmelding til Mogens Mikdal, Falen 2 B 5000 Odense C. Tlf. 22 42 45 53.

Kreds 11. Lillebælt Asperup og Roerslev

Lørdag 5. september 2009: Udflugt til Slesvig bl. a. med rundvisning på A. P. Møller Skolen. Tilmelding til: Annelise Hansen 64 46 16 31. Trine Andersen 64 78 12 94. Eskild Gormsen 64 44 13 57

Ejby

Lørdag 5. september 2009: Udflugt til Slesvig bl. a. med rundvisning på A. P. Møller Skolen. Tilmelding til: Annelise Hansen 64 46 16 31. Trine Andersen 64 78 12 94. Eskild Gormsen 64 44 13 57

Det nordlige Jylland

Kreds 14. Aalborg Aalborg

Torsdag 3. september 2009 kl. 8.00: Skånetur fra torsdag den 3. til søndag 6. september. For at prøve noget nyt vil årets Grænseforenings tur, som er et tilbud til alle interesserede, gå til den gamle danske landsdel Skåne i stedet for til Sydslesvig. Prisen for turen er med halvpension kr. 2400- i dobbeltværelse, men uden entreer. Tillæg for enkeltværelse. Der tages forbehold for kursjusteringer af kronen. Hvis turen har interesse, så ring hurtigst muligt til N. J. Kjærsgaard på tlf. 98 14 05 70 eller

ALLE FORMER FOR FEST

FOLKEHJEM
SELSKAB & KURSUSCENTER
HADERSLEVVEJ 7 • 6200 AABENRAA
TELEFON 7462 2848 • TELEFAX 7463 1248
FOLKEHJEM@FOLKEHJEM.DK • WWW.FOLKEHJEM.DK
CVR-NR. 31599075 • REG-NR. 7910 • KONTO-NR. 1395428

RESTAURANT & KURSUSCENTER

Se mere på www.folkehjem.dk
Haderslevvej 7 • 6200 Aabenraa
Tel. 7462 2848 • Fax. 7463 1248
Folkehjem@folkehjem.dk

JARUPLUND HØJSKOLE

DEN DANSKE HØJSKOLE
SYD FOR GRÆNSEN

1 uges kurser 2009

22.07. - 28.07.09 Højskoledage i Sydslesvig
21.09. - 27.09.09 Kirkerne, musikken og kunsten
26.10. - 01.11.09 MUSAKO · Musik, sang og kor
26.10. - 01.11.09 Kogekunst i Friesland

2 ugers kurser 2009

20.08. - 02.09.09 Musikfestival og oplysningstid
29.09. - 11.10.09 Sort Sol og træner ved Rügen
20.12. - 02.01.10 Jul i Grænselandet

Rejsekurser 2009

17.07. - 30.07.09 Færøerne · Et Nordatlantisk eventyr
04.09. - 15.09.09 Toscana · Firenze med billedhuggeren
01.11. - 16.11.09 Egypten · Faraernes land
27.11. - 11.12.09 Kronkolonien Vestindien

Mere info under www.jaruplund.de eller 0049 4630 969140

Niels Frank på tlf. 22 17 01 60. Læs uddybende på www.graenseforeningen-aalborg.dk

Mandag 28. september 2009 kl. 19.00: Vejgård Bibliotek, Hadsundvej 35, Aalborg. "Duborg Skolen – fortid og nutid" ved fhv. rektor på det danske gymnasium i Flensborg, Erik Jensen. Læs uddybende på www.graenseforeningen-aalborg.dk

Mandag 26. oktober 2009 kl. 19.00: Vejgård Bibliotek, Hadsundvej 35, Aalborg. Flensborgs tidligere provst Christian B. Karstoft vil holde foredraget: "Ugle Herred, en mini verden lukket op af sine stednavne". Læs uddybende på www.graenseforeningen-aalborg.dk

Kreds 15. Thy-Mors Morsø

Torsdag 8. oktober 2009 kl. 19.30: Hotel Vilsund Strand, Vilsund. Pastor Lone Nyeng, Hald og Kærby sogne, tidligere præst i Aventoft: "Fra Sydslesvig til Jylland."

Torsdag 29. oktober 2009 kl. 19.30: Musikværket, Gasværksvej, Nykøbing Mors. I anledning af "Syng Dansk" dagen holder overinspektør Else Marie Dam-Jensen fra museet i Tønder foredrag om: "Sønderjysk sangtradition og Den Blaa Sangbog," som er et stykke kulturhistorie fra 1880erne til 1946. Ind imellem skal vi synge. Morsø Folkeuniversitet og Tødsø-koret er medarrangør.

Thy

Torsdag 8. oktober 2009 kl. 19.30: Hotel Vilsund Strand, Vilsund. Pastor Lone Nyeng, Hald og Kærby sogne, tidligere præst i Aventoft: "Fra Sydslesvig til Jylland."

Torsdag 29. oktober 2009 kl. 19.30: Musikværket, Gasværksvej, Nykøbing Mors. I anledning af "Syng Dansk" dagen holder overinspektør Else Marie Dam-Jensen fra museet i Tønder foredrag om: "Sønderjysk sangtradition og Den Blaa Sangbog," som er et stykke kulturhistorie fra 1880erne til 1946. Ind imellem skal vi synge. Morsø Folkeuniversitet og Tødsø-koret er medarrangør.

Kreds 16. Viborg-Skive Skive og omegn

Mandag 14. september 2009 kl. 19.30: Resen Sognehus, Kirkevej. Indenrigsminister Inger Støjberg (V) taler om "En hverdag bag Christiansborgs mure". Kaffe. Pris 60 kr.

Viborgegnen

Freitag 4. september 2009: Fredag den 4 - søndag den 6. september 2009. Tinghallen og Stadionhallen i Viborg. Mød Viborgegnens Grænsforeningen på messen "Kreativ Fritid".

Midtjylland Øst Kreds 17. Randers Randers og omegn

Torsdag 3. september: Todages bustur til Sydslesvig. Vi skal bl.a. se A.P. Møller Skolen i Slesvig. Nærmere oplysning følger senere.

Torsdag 29. oktober kl. 19.30: Fritidscentrets store sal. Sange og salmer i grænselandet ved fhv. seminarielektor Edith Aller (teksterne) og fhv. universitetslektor Sten Høgel (melodierne). Begge er opvokset i Sønderjylland. Arrangementet afholdes sammen med Højskoleforeningen. Kom og syng med!

Kreds 18. Århus Århus og omegn

Søndag 30. august kl. 14.00: Grænsforeningen i Skanderborg arrangerer for 25. gang Folkemøde på Ejer Bavnehøj. Læs nærmere under Kort Nyt i dette nummer af Grænsen. Tag klapstol og kaffekurv med.

Torsdag 17. september kl. 19.30: Ellevang Kirkes sal, Jellebakken 42, 8240 Risskov. Leder af SSW's by-

Profiler også du af vores personlige rådgivning med omfattende og kompetent service:

- lønkonti
- erhvervskonti
- grænsespenderkonto
- internationale betalinger
- kreditkort
- finansiering
- investering
- forsikring
- netbank

din lokale bank

UNION
BANK

Tal med os - vi informerer dig gerne!

Union-Bank AG
Große Straße 2 / 24937 Flensburg
Tel. +49 (4 61) 84 14-0
Fax +49 (4 61) 84 14-2 90
info@unionbank.de
www.unionbank.de

**RINKENÆS
EFTERSKOLE**

FULD AF SANG OG
MUSIK

- NYT PROFESSIONELT LYDSTUDIE
- 2 GODE MUSIKLOKALER
- FLERSTEMMIG SANG FOR ALLE
- MINIKOR FOR DIG, DER VIL MERE
- SOLOUNDERVISNING
- MUSIC CLASS FOR 10. KLASSE
- GODE FAGLOKALER

SEJRSVEJ 100, 6300 GRÅSTEN
TLF.: 74 65 13 08,
post@rinkenaes.dk
www.rinkenaes.dk

Sønderjyllands historie.

**Ugekursus på Idrætshøjskolen i Sønderborg
17.-23. januar 2010.**

Kom og oplev forfatterne bag det nye tobinds værk *Sønderjyllands Historie*. Et højskolekursus med foredrag, sang, sønderjyske retter, udflugter og samtaler om Sønderjyllands historie, kultur og udvikling. Ingen anden dansk landsdel har givet anledning til en så indviklet og blodig historie som Hertugdømmet Slesvig! Indkvartering i dobbeltværelser med eget bad.

Læs mere på www.ihs.dk under ugekursus eller ring 7442 1848 efter program.

rådsgruppe i Flensborg, Gerhard Bethge: "Dansk politik i Flensborg Byråd". Traktement. 50 kr.

Mandag 19. oktober kl. 19.30: Ellevang Kirkes sal, Jellebakken 42, 8240 Risskov. Tidligere generalsekretær i SSF Gerd Wiencke: "Danske mindesmærker og højtideligheder ved disse i Sydslesvig". Traktement. 50 kr.

Kreds 19. Silkeborg-Skanderborg Silkeborg -Hammel og omegn

Torsdag 1. oktober kl. 19.30: Sal A på Medborgerhuset, Søvej 3. Foreningen Norden inviterer til foredrag med billeder: "Mennesket ud af Afrika: de nordiske folks udviklingsvej til Norden" ved Peter K.A. Jensen, dr. med. i genetik, der har skrevet bogen "Da mennesket blev menneske". Bogen indbragte ham Dansk Forfatterforenings Fagliterære pris i 2006. Mødet arrangeres i samarbejde med Folkeuniversitetet. Pris inkl. kaffe: 45 kr.

Torsdag 22. oktober kl. 19.30: Sal C, Medborgerhuset, Søvej 3. "Syng Dansk aften med Jacob Hedegaard Andersen. Grænseforeningen arbejder også for at bevare det danske sprog. Derfor inviteres til en syng dansk aften, hvor der dykkes ned i den danske sangskat. Foreningen Nordens medlemmer inviteres. Mødet arrangeres i samarbejde med Folkeuniversitetet. Pris inkl. kaffe: 45kr

Skanderborg og omegn

Tirsdag 15. september kl. 19.30: Kirkecentret ved Skanderup Kirke. Efter at vi med en fyldt bus besøgte den smukke nye A.P. Møller Skole i Slesvig i forsommeren, er det lykkedes at få rektor for skolen, ph.d Jørgen Kühl herop og fortælle om: "Det danske mindretal i en globaliseret verden". Entré inkl. kaffe: 30 kr.

Onsdag 7. oktober kl. 19.30: Morten Børupskolens aula. Sang-aften under ledelse af Johan Her-

old og under medvirken af lokale kor. Entré inkl. kaffe: 30 kr.

Kreds 20. Vejle amt

Onsdag 9. september kl. 19.30: Formandsmøde i Hornsyld Idrætscenter, Nørremarksvej 3, 8783 Hornsyld. Foreløbigt program: Grænseforeningens situation ved generalsekretær Knud-Erik Therkelsen. – Feriebørn ved Johan Kirkmand. Nyt fra udvalgene. Nyt fra lokalforeningerne. Tilmelding til kredsformanden på 7551 9251 senest tirsdag den 1. sept. Medbring evt. din lokalforenings nye sæsonprogram til udveksling på mødet!

Horsens og omegn

Torsdag 8. oktober kl. 19.30: Klostergården. Foredrag ved biskop Holm, Århus. Biskop Kjeld Holm taler over emnet: "Min sønderjydske hjemstavns mellem dansk og tysk." Pris: 50 kr. for foredrag og kaffebord.

Vejle Vesteregne

Søndag 13. september kl. 8.45: Besøg i Sydslesvig, arrangeret af venskabsbyerne Lyksborg, Hanved og St. Solt. Kl. 8.45: Start fra P-plads v/Bredsten Kirke, Kirkevej 7B. Gudstjeneste ved sognepræst Susanne Bramsen Böll. Middag på Harreslev skole, derefter udflugt til "Kruså Kobbermølle" med rundvisning. Tilbage til Harreslev skole, hvor der serveres kaffe. Kl. 17.30 afrejse med et kort ophold ved grænsebutik. Pris kr. 200 med bus. Tilmelding senest den 1. september til Kirsten Rykind-Eriksen tlf. 75 88 48 17, Otto Pilgaard tlf. 75 87 15 23 eller Hanne Amdt tlf. 75 87 12 86.

Torsdag 29. oktober kl. 19.30: "Syng dansk dag" på Engelsholm Højskole. "Gårdsdagens Lys" – koncert- og debatarrangement i samarbejde med Engelsholm Højskoles Venner samt Kunst og Kulturhøjskolen i Vejle. "Gårdsdagens Lys" er navnet på en fremragende kvartet bestående af Morten Kjær, sang. Pøikjen Flensborg, piano og keyboards, Tho-

mas Ousager, percussion, Jakob Bonderup, kontrabas, elbas og guitar. De fire musikere har overgivet sig til de poetiske, smukke og begavede sange fra den danske sangskat. Med deres moderne fortolkninger af de klassiske tekster og melodier bygger de bro mellem fortid og nutid. Arrangementet består af en times koncert efterfulgt af debat med Morten Kjær og Jakob Bonderup. Samtidig bliver der tid til en række fællessange. Entre for medlemmer af de tre foreninger kr. 50 inkl. kaffe. Øvrige kr. 80.

Fredericia og omegn

Søndag 13. september kl. 8.30: Sensommerudflugt til øen Føhr i Vadehavet. Program: Rundvisning på øen og besøg på det nye kunstmuseum i Alkersum. Den medbragte mad kan nydes i den danske skole i Wyk. Der serveres kaffe og kage. Pris 400 kr. inkl. entre til kunstmuseet. Afgang fra Fredericia banegård kl. 8.30, vi har vores egen bus med på hele turen. Hjemkomst ca. kl. 19.30. Husk pas. Tilmelding senest 28. august til Gunhild Pedersen telf. 75 92 60 82 eller Anna Garne telf. 75 92 58 82

Kolding og omegn

Lørdag 29. august kl. 8.30: Cykeltur i grænselandet. Mødested er P-pladsen ved Super Brugsen i Humdrup kl. 8.30. – Herfra køres i bil til Burkal kirke, Kirkevej 2, Bylderup-Bov, hvor cykelturen starter kl. 9.45. På turen passerer Emil Noldes fødehjem, ruintomten af Hans den Ældres jagtslot ved Grønborg samt KZ-museum og mindesmærke i Ladelund. Cykelturen er på ca. 30 km. Frokostpakke og kaffe medbringes. Tilmelding til Kirsten Lauesen på tlf. 75 58 11 45.

Søndag 6. september: Humtrup Børnehave på besøg. Vi tager imod børn og voksne fra foreningens venskabsforbindelse i Humtrup og hygger os sammen med dem hele dagen i Madsby-parken i Fredericia.

Medbring madkurv til frokost.

Lørdag 19. september kl. 8.45: Bustur til Sydslesvig. Kl. 8.45 afgang fra Ejlersvej i Kolding. Besøg på Hedeby-museet og på A.P. Møller Skolen i Slesvig. Frokostpakke og drikkevarer medbringes. Eftermiddagskaffe på "Historischer Krug" i Oversø. Hjemkomst ca. kl. 17.15. Pris. 200 kr. Husk pas. Tilmelding senest mandag den 14. september til Jenny Breitenkamp på tlf. 75 52 96 79. Arrangør: Foreningen Norden i Kolding.

Lørdag 31. oktober kl. 14.00:

Besøg på Genforenings- og Grænsemuseet, Koldingvej 52, 6070 Christiansfeld. Vi mødes ved museet, hvor der er rundvisning med efterfølgende kaffebord på "Den gamle Grænsekro". Pris: 100 kr., som betales ved ankomsten. Min. 20 deltagere. Tilmelding senest fredag den 23. oktober til Jenny Breitenkamp på tlf. 75 52 96 79.

Vamdrupnegnen

Lørdag 29. august kl. 8.30: Cykeltur i grænseområdet. Der er afgang fra Brugsens P-plads kl. 8.30. Vi mødes med folkene fra Sydslesvig og Nordborg ved Burkal kirke i Saksborg og vil på cyklerne bl.a. komme forbi ruinerne af Grønborg Jagtslot og KZ-lejren i Ladelund. Medbring selv frokost og kaffe. Turen er på godt 30 km. Tilmelding senest den 21. august på tlf. 75 58 11 45.

Søndag 20. september kl. 13.15:

Tur til Gammelby Mølle. Afgang fra Brugsens p-plads. Vi besøger møllen og får en rundvisning og fortælling om møllens historie. Efterfølgende er der kaffebord i "stadsstuen". Pris 70 kr. Tilmelding på 75 58 33 10 senest 14. september.

Vejle og omegn

Søndag 30. august kl. 13.30: Tur til Palsgaard Slotspark og Vrigsted Kirke med afgang fra Vejle kl. 13.30. Turen er gratis. Bestyrelsen tager brød med til kaffen. Tilmelding til Knud Aage Hansen 75895241 eller Inger Chri-

stensen 29886388 eller pr. mail inger-vibeke@hotmail.com

Midtjylland Vest

Kreds 21. Ringkøbing

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

Lørdag 29. august: Udflugt til Sydslesvig – Vadehavet. Efter morgenkaffen i Højer Mølle kører vi videre gennem marsken sydpå. I Husum ser vi Nissenhaus, inden det går videre til Tønning. Senere besøger vi Rote Haubarg og ser den enestående bygning med det høje stråtag og de 99 vinduer. Turen slutter med aftensmad i Ladelund, der er vores venskabsby. Turen koster inkl. alle entreer, mad og drikkevarer 500 kr. (børn 250 kr.)

Torsdag 24. september kl. 10.00: Svampetur i Ulvedalen. Vi mødes på P-pladsen i Bjørslev plantage mellem Troldhede og Kibæk, og under Bertel Jensens vejledning finder vi spiselige svampe. Derefter tilbereder vi svampene til en lækker frokost. Turen er gratis. Drikkevarer kan købes.

Lemvig og omegn

Mandag 5. oktober kl. 19.30: Siegfried Matlok kommer. Annonceres senere i Lokalavisen.

Ringkøbing og omegn

Lørdag 12. september kl. 6.30:

Heldagstur til vadehavsoen Pellworm. Afgang fra Museumspladsen kl. 6.30. Det er den sidste af øerne, som vi endnu ikke har besøgt. Programmet fastlægges af vore venner i venskabsbyen Humtrup. Der afsluttes med spisning på vej hjem. Frokostpakke medbringes. Kaffe og rundstykker undervejs.

Tirsdag 22. september kl. 17.30:

Aktivitetshuset i Grønnegade – Generalforsamling. Der indledes med spisning. Kl. ca. 19.30 generalsekretær Knud-Erik Therkelsen: "Et liv mellem det nationale og det europæiske". Spisning, kaffe m.m. 125 kr.

Torsdag 8. oktober kl. 19.30:

Ringkøbing Handelsskole. Museumsinspektør, cand.mag. Louise K. Henriksen har deltaget i alle togter med langskibet "Havhingsten", der er bygget på Vikingeskibsmuseet i Roskilde. Det er enestående spændende at høre beretningen og se billederne fra turen over Nordsøen og gennem Det Irske Hav. Pris 75 kr.

Kreds 22. Ribe amt

Esbjerg og Bramming

Lørdag 19. september kl. 8.30:

Udflugt til Slesvig. Vi besøger Gottorpskolen, A.P. Møller Skolen, Gottorp Slot og slutter af i Wikingturm. Pris kr. 350, medlemmer kr. 300. Tilmelding senest 15. september til Hanne Grønbæk på telefon 75 17 52 78 eller Kristian Bundgård på telefon 75 10 12 50 bedst mellem kl. 12 og 13 eller aften. Husk pas.

Holsted-Brørup

Onsdag 2. september: Udflugt til Hallig Hooge, der er den næststørste hallig i vadehavet. En rigtig spændende tur til en særpræget ø, hvor huse, gårde og kirke ligger på de specielle værfter. Besøg i kirken og stormflodsmuseet, rundtur på øen med eftermiddagskaffe. Tilmelding på tlf. 75360711 el. 75392358

Ølgod og omegn

Torsdag 10. september: Grænsforeningen og Ældresagen byder medlemmer og interesserede på udflugt til Larsens Mindemuseum i Jædelund og A.P.Møller Skolen i Slesvig. Pris kr. 480, der dækker bus, frokost og middag.

Afgang kl. 7.15 fra Tistrup mejeri, 7.30 fra Ølgod torv og kl. 7.50 fra Ansager torv. Tilmelding senest onsdag 26. august til Karen Kvist 75 24 40 82.

Sønderjylland

Kreds 26. Sønderborg

Onsdag 16. september kl. 12.00:

Parkeringspladsen ved Sønderborg Slot. Slotstur i bus. Vi skal med Peter Dragsbo som guide besøge Augustenborg, Nordborg og Sønderborg Slot. Undervejs kaffe. Til sidst (efter en særlig oplevelse på Sønderborg Slot) drikker vi ligesom Christian II en Kakkabille-øl. I samarbejde med Historisk Samfund for Als og Sundevad. Bindende tilmelding til Ivan Skjoldager senest den 8. september. Pris: 125 kr.

Kreds 27. Tønder

Onsdag 7. oktober kl. 19.30:

Løgumkloster Højskole, "Den ottekantede sal". En aften med og om Hardy Knudsen. Hardy vil fortælle om de sange, der har betydet noget for ham. Der er musikalsk ledsagelse af Jejsing-pigerne. Mogens Gabs viser billeder.

Protector

Hans Kongelige Højhed Prins Joachim.

Forretningsudvalg

Formand: Finn Slumstrup, København

1. næstformand: Jørgen Bruun

Christensen, Nykøbing M

2. næstformand: Jens Andresen,

Branderup

Sigrid Andersen, Agerskov

Ejner Børsting, Bjæverskov

Chr. Staugaard Nielsen, Allingåbro

Lars Sander, Hørning

Hovedstyrelse

Kredsvalgte:

Sigrid Andersen, Agerskov

Otto Andreassen, Lystrup

Flemming Anker, Rønne

Lars Bjerre, Næstved

Minna Bøgebjerg, Gudme

Ejner Børsting, Bjæverskov

Carsten Dalgaard, Ikast

Svend Damgaard, Lunderskov
Anders K. Frederiksen, Frederiksbeg
Harald C.R. Thomsen, Brønderslev
Karsten Nørgaard Simonsen,
Aalborg

Erik Heissel, Haderslev

Gunvor Knudsen, Årslev

Svend Kristiansen, Højer

Jørn Ulrik Larsen, Aabenraa

Rasmus Laursen, Tommerup

Gunner Lorenzen, Glostrup

Chr. Staugaard Nielsen,

Allingåbro

Erling Nielsen, Fuglebjerg

Jytte Nielsen, Nørreballe

Poul Johs. Olsen, Kirke Eskilstrup

Elsabeth Poulsen, Thisted

Ivan Skjoldager, Sønderborg

Per Mølholm, Helsingør

Erling Thøgersen, Nr. Nebel

Niels Vendelbo, Silkeborg

Ole Wistrup, Skals

Tingvalgte:

Ole Stig Andersen, Frederiksberg

Sven Caspersen, Aalborg

Knud Enggaard, Skovlunde

Carl Holst, Aabenraa

Edmund Mogensen, Kruså

Lars Sander, Hørning

Lise von Seelen, Røde Kro

Feriebørnsarbejdet er en vigtig opgave for Grænsforeningen. Arbejdet varetages af **Sydlesvigske børns Ferierejser**.

Grænsforeningen er overbygning for 99 lokale grænsforeninger og 27 kredse.

Grænsforeningens

samarbejdspartnere i Sydlesvig

Sydlesvigsk Forening, (SSF),

Norderstr. 76, D-24939 Flensburg.

Formand: Dieter Paul Küssner.

Generalsekretær: Jens A.

Christiansen.

Dansk Centralbibliotek for

Sydlesvig, Norderstr. 59,

D-24939 Flensburg.

Formand: Gert Wien.

Overbibliotekar: Alice Feddersen.

Sydlesvigs danske Ungdoms-

foreninger, (SdU), Norderstr. 76,

D-24939 Flensburg.

Formand: Inger Marie Christensen.

Forretningsfører: Horst Schneider.

Sydlesvigsk Vælgerforening, (SSW), Schiffbrücke 42, D-24939 Flensburg. Formand: Flemming Meyer. Landssekretær: Martin Lorenzen.

Fælleslandboforeningen for Sydlesvig, Schiffbrücke 42, 2, D-24939 Flensburg.

Formand: Bo Hallberg.

Konsulent: Joachim Spitz.

Dansk Skoleforening for

Sydlesvig, Stuhls Allee 22,

D-24904, Flensburg.

Formand: Per Gildberg.

Skoledirektør: Anders Molt Ipsen.

Dansk Kirke i Sydlesvig,

Wangelstr. 14, D-24937 Flensburg.

Provst: Viggo Jacobsen.

Forretningsfører: Jytte Nickelsen.

Dansk Sundhedstjeneste,

Waldstr. 45, D-24939 Flensburg.

Formand: Hans Erik Hansen.

Kontorchef: Georg Hanke.

Flensburg Avis, Wittenberger

Weg 19, D-24941 Flensburg.

Formand: Volker Andersen.

Chefredaktør: Bjarne Lønborg.

Folkesjæl på fire hjul

Af Morten Rasmussen • foto: Scanpix

Intet andet sted i verden spiller barnevognen så stor en rolle som i Danmark. Her er barnevognen ikke kun et transportmiddel, men en del af forældreskabets selviscenesættelse.

Danmark er for barnevogne, hvad USA er for biler. Her kan man ikke forestille sig en opvækst uden en barnevogn, her trilles med barnevognen i al slags vejr, her er barnevogne en millionforretning, og for forældrene er barnevognen ikke kun et transportmiddel, men et afgørende symbol på forældreskabet. Det forklarer Ning de Coninck-Smith, lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole og historiker med speciale i barndommens historie.

“Det er svært at sige, hvorfor barnevognen fylder så meget mere i Danmark, end den gør i lande, der ellers ligner os meget, såsom Norge og Sverige. For vi er et barnevognsland, og de mange barnevogne er da også noget af det, som turister bemærker, når de besøger de danske byer. Måske skyldes det klimaet, hvor det næsten aldrig er for varmt eller for koldt til at være ude, og samtidig handler det nok om kultur og vane”, siger Ning de Coninck-Smith og peger blandt andet på, at Danmark traditionelt har været kendetegnet ved en stor landbefolkning.

“Rent demografisk har en stor del af befolkningen boet på landet og arbejdet på landet, og i den forbindelse har det været helt naturligt, at børnene altid var med, også fra de var helt små. Siden er en større del af befolkningen rykket ind i byerne, men vi har stadig en opfattelse af, at børn skal være ude”, siger Ning de Coninck-Smith.

I barnevognens egen barndom i 1860'erne var det primært det finere borgerskabs tjenestepiger, der trillede gennem gader og stræder med det, der var tænkt som en rullende vugge.

“I begyndelsen var barnevognen i høj grad et udstillingsvindue for de velstillede børn, og den var derfor også fremadvendt, så folk rigtigt kunne se barnet. Men i mellemkrigstiden, hvor der opstod en dyrkelse af frisk luft og sol, blev barnevognen allemandseje, og det er fra denne periode, at vi har vores forestilling om, at børn skal sove udendørs”, siger Ning de Coninck-Smith.

Faktisk blev barnevognen i de kommende årtier så stort et modefænomen, at dagligvarekæden Brugsen i 1950'erne som et modsvar lancerede en folkebarnevogn. Her blev funktionalitet og holdbarhed sat over design, og dermed røg barnevognen ind i butikskædens generelle forsøg på at lære danskerne

god smag, præcis som det var tilfældet med de møbler, tegnet af prominente folk som Børge Mogensen og Hans Wegner, som Brugsen i samme periode ville have ind i danskernes hjem.

“Man kan se, at barnevognen altid har været præget af tidens smag. Designet har i meget høj grad fulgt designet af biler, fra forkromede amerikanske biler i 1950'erne og 1960'erne til stationcarlignende modeller i de seneste år, og farverne er skiftet fra klassiske farver som grå og hvid til storblomstrede mønstre i 1970'erne. I dag er farverne mere afdæm-

Eftertanken

Vi er et barnevognsland, og de mange barnevogne er da også noget af det, som turister bemærker, når de besøger de danske byer.

pede, såsom sort og nobelt grønt eller gråt, og det skyldes måske, at flere forældre i dag kender kønnet på barnet inden fødslen, men alligevel ikke tør tage munden for fuld og købe en blå eller rød vogn”, siger Ning de Coninck-Smith.

“Når forældre i dag skal vælge barnevogn, sker det med en detaljefokusering og professionalisme, der næsten kun overgås af astronauter og hjertekirurger.

Her overlades intet til tilfældighederne, for der skal både vælges mærke, farve, størrelse, højde, hjul, regnslag, myggenet, babylift og sågar kop-holder, så der er plads til kaffen, når familiens yngste skal promeneres.

For nogle er lykken en forkromet luksusmodel til 15.000 kroner, andre holder sig til midterfeltet af barnevogne til 4000-6000 kroner, og så er der dem, der finder en brugt barnevogn til nogle få hundrede kroner”, forklarer Ning de Coninck-Smith.

“Du har den store og fornuftige stationcarmodel, der signalerer praktisk sans og kernefamilie, du har de eksklusive barnevogne, der skal signalere god smag og velstand, og så har du især i storbyerne i stigende grad de små, lette barnevogne, der lige kan klemmes ind mellem cafébordene, så mor og far stadig kan dyrke deres netværk”, siger Ning de Coninck-Smith.

Morten Rasmussen er journalist og leder af kommunikationsbureauet Citat.